

Bilaga 1. Myndigheternas resultatredovisning 2020

Nedan följer myndigheternas totala finansiella rapportering samt enskilda rapporter avseende förändringsteori samt analys av positiva resultat och utmaningar för varje tematisk prioritering. Rapportering är sammanställd per tematisk prioritering, men i övrigt oförändrad.

Finansiering

Nedan tabell visar myndigheternas totala särredovisade kostnader för arbetet med kvinnor, fred och säkerhet åren 2018, 2019 och 2020. Vilka kostnader som inkluderas i beräkningarna skiljer sig åt och kostnaderna mellan myndigheterna är därför inte fullständigt jämförbara.

Myndighet/departement	2018	2019	2020
Domstolsverket	-	-	-
FBA	24 740 000	20 260 000	20 510 000
FHS	4 227 274	4 528 407	3 764 302
FOI	1 570 000	1 391 000	1 521 000 ¹
Försvarsmakten	9 945 000	10 850 000	10 075 000
MSB	8 390 026	4 851 624	15 149 000
Kriminalvården	-	1 558 000	13 745 000
Kustbevakningen	385 000	-	-
Polismyndigheten	13 180 920	17 467 500	9 268 000
Sida	899 787 367	950 200 749	1 086 778 215
UD	6 300 000	11 500 000	10 000 000
Åklagarmyndigheten	11 000	9 300	-
TOTAL	968 536 587	1 022 616 580	1 150 300 517

¹ 400 000 av FOI:s redovisade kostnader redovisas även av Försvarsmakten

Tematisk prioritering 4.1: Inkluderande fredsprocesser och fredsbyggande

FBA (4.1)

Under 2020 har FBA i stor utsträckning bidragit till målet att synliggöra och stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser och i freds- och statsbyggande genom att bl.a. fördela stöd till civilsamhällsorganisationer som arbetar med kvinnor, fred och säkerhetsagendan (ett stöd som har ökat något under 2020) och ge expertstöd avseende jämställdhetsintegrering till institutioner i konflikt- och postkonfliktländer (med syfte att kvinnor ska få inflytande i genomförandet av t.ex. SSR- och DDR-processer). FBA har också genomfört dialog- och medlingsutbildningar samt utbildningar i jämställdhetsintegrering i konflikt- och postkonfliktländer samt förvaltat det svenska medlingsnätverket för kvinnor, vilket sammantaget har bidragit till att synliggöra och stärka kvinnors roll och inflytande i fredsprocesser och bygga upp kvinnors medlingsexpertis. Myndigheten har även verkat för att kvinnor inkluderas i fredssamtal och i insatser inom ramen för relevanta policysammanhang, i syfte att påverka utformningen av dialog och fredsprocesser samt verka för att dessa bedrivs på ett jämställt sätt. FBA har t.ex. i Afghanistan utvecklat en plattform som ger civilsamhället och kvinnor en röst i fredsförhandlingarna. Ett annat exempel är att FBA och medlingsnätverket bidragit med stöd till ett högnivåmöte i Mali om kvinnors deltagande som genomfördes av det maliska försörningsministeriet. Det resulterade i rekommendationer och konkreta åtaganden för att säkerställa kvinnors formella och informella deltagande i uppföljningsmekanismen till fredsavtalet, inklusive en större representation av kvinnor i fredsavtalets beslutsfattande organ.

Förändringsteori med exempel från FBA:s insats för kvinnors deltagande i demokratiska processer i Somalia

De samarbeten som FBA etablerar och det stöd som FBA tillhandahåller i Somalia förväntas resultera i stärkt kapacitet hos landets valkommissioner att integrera ett jämställdhetsperspektiv internt såväl som externt i implementeringen av sina mandat. Om valkommissioner på nationell och medlemsstatsnivå har förmåga att analysera, ta hänsyn till och utforma verksamhet efter kvinnors och mäns förutsättningar, behov och villkor förväntas kvinnors möjligheter att delta i demokratiska processer stärkas. FBA:s insats förväntas således bidra till att valkommissionen på nationell nivå och utvalda valkommissioner på medlemsstatsnivå har stärkt sin förmåga att skapa förutsättningar för kvinnors valdeltagande och representation på lika villkor som män. Samtidigt ämnar insatsen stödja utvalda civilsamhällesaktörer för att stärka deras kapacitet att främja kvinnors politiska deltagande. Om civilsamhällesaktörer har relevanta verktyg för att stödja kvinnor på olika nivåer att engagera och etablera sig politiskt förväntas också fler kvinnor vara bättre rustade för att delta i och ha inflytande över demokratiska processer.

Analys av positiva resultat med exempel från FBA:s arbete med 'EU Afghanistan Peace Support Mechanism' (APSM)

FBA har tillsammans med Sida fortsatt att under 2020 genomföra det EU-finansierade projektet 'EU Afghanistan Peace Support Mechanism' (APSM). Inom ramen för APSM har FBA varit med och utvecklat en mekanism för att ge stöd till en inkluderande fredsprocess i Afghanistan. Syftet med mekanismen är att säkerställa att traditionellt marginaliserade gruppers åsikter och deltagande får en plats vid förhandlingsbordet, inklusive kvinnors åsikter och deltagande. I september 2020 lanserades plattformen 'the Afghanistan Mechanism for Inclusive Peace' (AMIP) i Kabul. AMIP är utformat tillsammans med utvalda aktörer från det afghanska civilsamhället. I oktober höll FBA också i en första workshop i Dubai för det nybildade AMIP-sekretariatet där deltagarna stadfäste hur plattformen på bästa sätt kan nyttjas för att civilsamhället och kvinnors röster når parterna i fredsförhandlingarna. Genom AMIP kan FBA bidra till inkluderande fredssamtal, vilket tidigare har saknats.

Analys av utmaningar och lärdomar från FBA:s fredsbyggarprogram för kvinnor, fred och säkerhet riktat till kvinnor från civilsamhället och polisen i Colombia

2020 inledde FBA programmet Ledarskap för fred riktat till kvinnor från civilsamhället och polisen i Colombia. Insatsen förväntas på längre sikt bidra till en mer konstruktiv dialog mellan ledande civilsamhällsorganisationer och den colombianska polisen genom att representanter från respektive aktör får förändrade perspektiv på mänsklig säkerhet och ökade möjligheter att bidra med konfliktförebyggande verktyg, såsom dialog. Tre moduler i digitalt format genomfördes hösten 2020. FBA bedömer att det har tagit längre tid

att bygga upp förtroende mellan parterna i digital miljö jämfört med vad det hade gjort om alla träffats fysiskt, eftersom det senare ger mer fördelaktiga förutsättningar för dialog mellan grupper. Med ett digitalt format har det varit än mer viktigt för FBA att ha beredskap att hantera polarisering och eventuella meningsskiljaktigheter mellan grupperna som har sin grund i den politiska kontexten och konflikten i Colombia. Externa resurspersoner med mycket gedigen erfarenhet av säkerhetsfrågor, dialog och konflikthantering har knutits till programmet för att säkerställa stöd till deltagarna och processen. En slutsats är att det framöver är viktigt att koppla insatsen till en nationellt ägd process för att säkerställa ökad hållbarhet och långsiktiga resultat.

Försvarsmakten (4.1)

Förändringsteori

Som militär komponent i gemensamt säkerhetsarbete kan Försvarsmakten indirekt stödja inkluderande fredsbyggande genom förutsättningsskapande utbildning. Försvarsmakten kan bidra med att kompetens, och förståelse/acceptans för jämställdhet och mänskliga rättigheter, finns i de insatser och övningar där vi deltar.

Analys av positiva resultat med exempel

Direkt bidrag har givits avseende afghanska kvinnors möjlighet till deltagande i säkerhetssektorn/statsbyggande genom RSMs arbete. Genom NCGM:s verksamhet, med hög andel deltagare från Nato-länder, kan Försvarsmakten indirekt bidra med kompetens i syfte att stärka kunskap kring kvinnors meningsfulla deltagande i fredsprocesser, freds- och statsbyggande.

Analys av utmaningar och lärdomar

En analys av vad en militär organisations uppdrag och förmåga är i förhållande till styrningar enligt handlingsplanen har ägt rum 2020. Detta har utmynnat i en dialog med Försvars- och Utrikesdepartementet. Syftet var att föra en dialog kring vilka målsättningar i handlingsplanen som Försvarsmakten direkt kan bidra till och vilka Försvarsmakten kan bidra till indirekt genom samverkan². Analysen berör hela handlingsplanen men påverkar målområde 4.1 och syftar till att underlätta intern nedbrytning och kommunikation inom myndigheten. I årets rapportering kan skönjas beskrivning av verksamheter där jämställdhet integrerats in som en delmängd av operationers befintliga uppgifter, såsom stöd till värdlandets styrkor eller som del av civillägesbedömning. Det bör tolkas som att det finns en framväxande förmåga att arbeta med jämställdhetsintegrering i operationerna. Detta kan ses som ett samspel med det riktade jämställdhetsarbete som exemplifieras genom RSMs arbete för afghansk jämställdhet i säkerhetssektorn. Två processer löper parallellt där avdelad expertis kan bidra till insatsers möjlighet att konkretisera jämställdhet i militära operationer samtidigt som chefer utvecklar förmåga att förstärka ordinarie styrningar i verksamheter som övergripande kan bidra till ökad säkerhet för hela befolkningen.

Polismyndigheten (4.1)

Förändringsteori

Polismyndigheten strävar ständigt efter att stärka kvinnors deltagande och inflytande såväl internt inom myndigheten som externt i det internationella arbetet för fred och säkerhet. Kvinnors aktiva deltagande i exempelvis det polisreformarbete som är centralt för myndighetens freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, är en absolut nödvändighet. En reformprocess som inte baseras på kvinnors perspektiv, deltagande och beslutsfattande kommer per definition inte att uppnå målsättningen att skapa demokratiska och inkluderande polisorganisationer som lyssnar till hela befolkningens behov. Polismyndigheten arbetar därför genomgående med att främja kvinnors deltagande i de polissamarbeten som myndigheten är involverad i via det internationella utvecklingsarbetet och inom ramen för Polisens utlandsstyrka.

² Uppdrag som myndigheten kan bidra till *direkt* är av sådan karaktär att det är möjligt för myndigheten att inom och genom egen organisation på egen hand bidra till resultat och aktiviteter som leder mot målområden enligt Handlingsplanen. Uppdrag som myndigheten kan bidra till *indirekt* är av sådan karaktär att Försvarsmakten kan bidra till måluppfyllnad som en del av en helhet.

Analys av positiva resultat med exempel

Polismyndighetens utsända underrättelserådgivare i EUAM Irak har genom strategisk rådgivning för höga chefer inom den irakiska underrättelsetjänsten lyckats bidra till skapandet av en så kallad Mixed Gender Analysis Unit. En viktig framgångsfaktor i denna rådgivning var att betona de operativa vinster som ett analysteam bestående av både kvinnor och män kan medföra (och omvänt; vilka operativa begränsningar ett team enbart bestående av män innebär). I en mer könssegregerad kontext som den irakiska innebär analysteam endast bestående av män ett hinder i mer kvinnodominerade miljöer.

Konceptets initiala framgång har inneburit att det nu finns ett intresse för att replikera det i Iraks 15 polisregioner, samt i den kurdiska delen av norra Irak. I detta fall visade det sig vara lyckat att kombinera mer rättighetsbaserade argument för kvinnors stärkta inflytande och deltagande med argument som tydliggjorde de effektivitetsvinster som organisationen kunde tillräkna sig genom det nya blandade teamet.

Analys av utmaningar och lärdomar

Ett flertal av Polismyndighetens utsända rapporter att den pågående covid-19-pandemin har inneburit stora begränsningar för verksamhet som syftar till att inkludera kvinnor och stärka jämställdhetsarbetet lokalt. Möten och workshops har fått ställas in eller skjutas på framtiden och externt deltagande minimeras. Inom myndighetens utvecklingssamarbete har en del möten och kapacitetsbyggande moment kunnat genomföras på distans med hjälp av olika videolösningar, men såväl det fortlöpande påverkansarbetet som specifika aktiviteter för att främja kvinnors deltagande har blivit lidande under pandemin.

Sida (4.1)

Förändringsteori

Inkluderande fredsprocesser- och fredsbyggande där kvinnors aktiva deltagande, respekt för kvinnors rättigheter och där ett jämställdhetsperspektiv är integrerat, är en förutsättning för att skapa hållbara och fredliga samhällen.

- Om insatser integrerar genus- och konflikthantering, stärker det förtroendeskapande och skapar ökad vilja till och utrymme för kvinnors deltagande och jämställdhet i fredsförhandlingar, fredsavtal, övergångsrättsliga och försoning. En avgörande princip är att insatser är inriktade mot att adressera genuspecifika grundorsaker till konflikt.
- Om stöd ges till civilsamhället och särskilt till kvinnorättsorganisationer skapar det förutsättningar för ökad jämställdhet, möjligheten att utmana patriarkaliska normer, mobilisera människor och stärka deras kapacitet att utkräva sina rättigheter.
- Om kvinnor deltar på lika villkor, och jämställdhetsintegrering säkerställs i freds- och statsbyggnadsprocesser, inklusive i säkerhetssektorreform, skapas förutsättningar för att skapa kapabla, inkluderande, ansvarstagande och fredliga stater. Jämställdhet och kvinnors deltagande stärker möjligheter till övergång från laglöshet och godtycklig maktutövning till makt utövad på basis av demokratiska och rättsstatliga principer.

Analys av positiva resultat med exempel

Globala bakslag för jämställdhet, ökade hot mot kvinnorättsförsvare, inskränkningar i mötes- och yttrandefriheten har under 2020 begränsat möjligheterna till deltagande vilket ytterligare späts på genom strikta pandemirestriktioner. Covid-19 har både påverkat möjligheterna att delta i pågående initiativ för fredsbyggande negativt, delvis inneburit nya möjligheter. När det specifikt gäller deltagande och inflytande av kvinnor och unga är bilden också splittrad. Å ena sidan har utsattheten ökat och existerande maktstrukturer och pådrivare av konflikter har förstärkts, å andra sidan har kvinno- och ungdomsorganisationer också lyckats mobilisera och ha inflytande genom online plattformar och sociala medier för att trycka på för exempelvis vapenvila och fredssamtal. UN Women har på normativ nivå agerat kraftfullt för att få med jämställdhetsfrågorna i covid-responsen, bland annat anordnades ett möte i säkerhetsrådets informella expertgrupp för kvinnor, fred och säkerhet för att ta itu med effekterna av covid-19 för de länder som finns på rådets dagordning. Eftersom en viktig del av stödet till UN Women består av att stärka den tekniska kapaciteten för kvinnor, fred och säkerhet har Sidans stöd gjort det möjligt för organisationen att reagera snabbt på den nya situationen³.

³ Dox Ärende 16/000515, UN Women Programstöd SPF II 2016-2020, Dokument 017948/20

Sida har under resultatperioden ändå bidragit till att synliggöra och stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser och i freds- och statsbyggande, många gånger under försvårande omständigheter. Delmålen i handlingsplanen är kompletterande och stärker varandra i genomförandet. Framförallt har de **tydligare resultatmålen** i strategierna kring kvinnors deltagande, centrala roll i fredsprocesser och statsbyggande såväl i bilaterala, regionala som globala strategier fortsatt medföra ökat fokus på den bredare kvinnor, fred och säkerhetsagendan. Till exempel refererar ett av resultatmålen i landstrategin för **Colombia** direkt till FN:s säkerhetsresolution om kvinnor, fred och säkerhet, något som starkt har bidragit till en bred portfölj av stöd till såväl FN och nationella mekanismer som till civila samhället⁴. I andra strategier omnämns resolution 1325 specifikt, som i exempelvis i strategierna för **Hållbar fred, Somalia** och **Irak**. I en del fall, exempelvis i **Bosnien och Hercegovina, Mali, Ukraina** och i **Somalia** stödjer Sida framtagandet av nationella handlingsplaner och inte minst implementeringen av 1325 (och relaterade) resolutioner eftersom det bedöms som strategiskt relevant för ökat statligt ägarskap och för att få brett genomslag för kvinnor, fred och säkerhet. I länder som **Afghanistan, DRK** och **Irak** bedöms det som kritiskt att fortsätta stödja implementeringen av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet, inklusive arbetet med att eliminera våld mot kvinnor. I **Afghanistan** har fokus även legat på att formulera och genomföra lokala handlingsplaner för att öka ett inkluderande och mer jämställt fredsbyggande lokalt och integrera detta i lokala utvecklingsplaner, där utgår även särskilt stöd till en organisation⁵ som följer upp och granskar implementeringen samt utbildar ministerier och fokuspunkter i provinserna om handlingsplanerna. Medan det i exempelvis **Syrien** varit centralt att initialt stötta 135 olika syriska aktörer (varav 89 procent kvinnor) att utveckla planer för hur FNSR-resolution 1325 kan genomföras⁶ och i **DRK** har operationalisering nationellt och provinsiellt stått i fokus liksom att utbilda gender coacher och hålla utbildningar för parlamentsmedlemmar⁷.

Sida har bidragit till att främja kvinnors **deltagande och ett genusperspektiv i fredsprocesser och fredssamtal** både på internationell, regional, nationell och lokal nivå. Resultat visar på vikten av att ge stöd till mobilisering av civila samhället samt öppna kanaler för direkt och meningsfullt deltagande i centrala processer. Framförallt har samarbetet och koordineringen mellan Sveriges politiska dialog med det långsiktiga utvecklingsarbetet varit centralt för att uppnå resultat. I fredsavtalet i **Colombia** mellan regeringen och FARC – vilket utgör den tydligaste och bredast förankrade agendan för fredsbyggande i landet – har Sverige en särskild roll i dess genomförande, med fokus på upprättelse för konfliktens offer samt på kvinnors deltagande och rättigheter. Till exempel i **Afghanistan** skapade Sverige under 2019 tillsammans med EU mekanismen Afghanistan Peace Support Mechanism (APSM), som enligt en extern utvärdering⁸ bidragit till att marginaliserade grupper kunnat bygga sin kapacitet att förespråka sina prioriteringar inom fredsprocessen och genom Afghanistan Mechanism for Inclusive Peace (AMIP), som därtill etablerats och inlett arbete med att underlätta informationsutbyte mellan regeringens förhandlingsteam och grupper i det afghanska samhället⁹.

Resultaten är komplexa och ibland motstridiga, givet snabba kontextuella svängningar. I till exempel **Mali** har svenskt stöd till UN Trust Fund och MINUSMA lett till att nio kvinnor nu inkluderats i den kommitté som överser genomförandet av fredsavtalet (där det tidigare inte fanns några)¹⁰. Detta har delvis bidragit till att samtalsagendan har ändrats något enligt en företrädare för AU som deltar i CSA-processen¹¹. Samtidigt, efter statskuppen under 2020, utsågs bara fyra kvinnor, av de 25 ministrar som utnämndes i övergångsregeringen i oktober och övergångsrådet som utnämndes i december består av 121 ledamöter, varav endast 27 kvinnor. Lagrummet från 2015 som stipulerar att en tredjedel av valda eller utnämnda ska vara kvinnor har inte tillämpats¹².

- Globalt stöd till **UN Women** för att i sin tur bistå länders regeringars arbete med nationella handlingsplaner för 1325 är ett viktigt nav i det svenska stödet och 26 länder och AU¹³ fick stöd förra året med framtagande

⁴ Strategimål 1:3 Sveriges Strategi för Colombia 2016–20

⁵ APPRO, insats 52050124

⁶ Strategirapport Syrienkrisstrategin, mars 2021

⁷ Dox dokument: 005716/21

⁸ FCG November 2020. Sweden Evaluation of the EU Afghanistan Peace Support Mechanism

⁹ APSM AMIP Transfer Mechanism, insats 14169

¹⁰ Dox dokument: 005746/21

¹¹ Strategirapport Mali, mars 2021

¹² Strategirapport Mali, mars 2021

¹³ Albania, Bangladesh, Bosnia-Herzegovina, Brazil, Burundi, Chile, Cyprus, Egypt, Gabon, Iraq, Kenya, Kosovo, Lebanon, Liberia, Niger, North Macedonia, Mali, Madagascar, Moldova, Morocco, Nepal, Senegal, Sudan, Tajikistan, Tanzania and Uruguay, as well as contributing to the monitoring of the AU Continental Results Framework and providing technical inputs to the EU, NATO, and League of Arab States on the adoption and implementation of their plans.

och/eller uppföljning¹⁴. **Regionalt i Afrika** genomförde WANEP i samarbete med ECOWAS en undersökning av statusen för utveckling och genomförande av NAPs i Västafrika¹⁵. Utöver detta utgår flera bilaterala stöd till UN Women för att bland annat ge stöd för nationella och/eller lokala handlingsplaner, exempelvis i **Afghanistan** där arbetet bidragit till koordinering av processer att rörande kvinnor, fred och säkerhet nationellt samt att driva arbetet med handlingsplaner på provinsnivå¹⁶ och i **Ukraina** där 50% av direkt utsatta kvinnors (krigsveteraner, IDPs och överlevare av sexuellt våld) rekommendationer kom med i den nya NAP som beslutades i oktober 2020.¹⁷ I **Somalia** har UN Women tillsammans med ministeriet för kvinnliga och mänskliga rättigheter anpassat Somali Women Charter till 1325-agendan¹⁸, i **Liberia** har stödet till UN Women stärkt en inkluderande ny handlingsplan¹⁹ och i **Mali** har Sida stött processer kring validering och uppföljning (National Monitoring Committee) av den nationella handlingsplanen med alla intressenter för att förankra och skapa ägarskap, bland annat genom sektorplanering hos 13 olika ministerier/departement²⁰. Samtidigt arbetar flera globala och nationella civilsamhällsorganisationer med att granska uppföljningen av handlingsplanerna, tex Womens International League for Peace and Freedom, WILPF, som systematiskt följer upp implementeringen i alla länder som har en plan²¹ men även bevakar säkerhetsrådets efterlevnad av sina åtaganden²².

- **Regionalt** bidrar ett särskilt designat stöd till att öka genomslaget för kvinnor, fred och säkerhet i samarbetet mellan **FN och Afrikanska Unionen**, AU, genom högnivådialoger och överenskomna handlingsplaner. Detta är ett sätt att öka synlighet och status för frågorna. Annat stöd går till att stärka kvinnors positioner i medlings och konfliktprevention, som exempelvis för sudanesiska kvinnor från Blue Nile och Nuba Montains, som under flera omgångar fått ökade kunskaper för att kunna ta aktiva roller i fredsbyggandearbetet.²³
- I **Colombia** har Sverige även under 2020 medverkat i den särskilda uppföljningen av jämställdhetsintegreringen i genomförandet av fredsavtalet. Den rapport som publicerades december 2019 följdes upp i lokalt i Cauca-regionen, vilket bidragit till förståelsen om hur intensifieringen av konflikten, pandemin och de bristande mekanismerna för deltagande har påverkat kvinnors och hbtqi-personers inflytande och deltagande. Fokus på ungas deltagande har stärkts inom ramarna för den globala kampanjen "Generation Equality" där Sverige genom UN Women ger stöd till ett lokalt fredsinitiativ i Cauca-regionen. 50 unga kvinnor och män stärkte sina ledarskapsförmågor inom fredsbyggande och utvecklade en handlingsplan för jämställdhetskomponenten i den regionala unga, fred och säkerhetsagendan. Ungdomarna deltog även i utformandet av de särskilda lokala utvecklingsplanerna (PDET) i 15 kommuner.²⁴
- I **Syrien** har stödet till organisationen Euromed Feminist Initiative (EFI) gått till påverkansarbete kring kvinnors rättigheter och deltagande i de syriska konstitutionella och övergångsprocesserna inom den syriska fredsprocessen, delvis görs detta genom att länka syriska aktivister med globala aktörer och expertis för att öka genomslaget för genusrelaterade aspekter²⁵. Global Fund for Women har genom stöd till "Strengthening Syrian Women's Leadership Initiative" kunnat bygga kollektivt manöverutrymme hos kvinnor att lyfta frågor och hävda rättigheter som rör deras egen utveckling och att delta nationellt och internationellt²⁶. Det finns också fokus på lokal kapacitet och att stärka påverkansarbete för att få bort diskriminerande normer, lagar och politik i lokal styrning samt arbetet för att säkerställa ett utrymme för kvinnors deltagande i processen att återuppbygga Syrien. Kvinna till kvinnas syriska partnerorganisationer har exempelvis initierat, utvecklat och genomfört ett antal aktiviteter vilket ökat kvinnors deltagande i och förtroende för olika beslutsfattandeprocesser på lokal, nationell och regional nivå²⁷.
- Trots betydande bakslag för kvinnors deltagande och inflytande i demokratiska processer bidrar flera finansieringsmekanismer i **Somalia** till att öka kvinnors inflytande på federal och lokal nivå genom exempelvis lanseringen av Women's Charter's i Galmudug, Hirshabelle, Jubaland och South West State genom stöd till kvinnors politiska deltagande som huvudfokus. En forskningsstudie pågår också kring det lyckade exemplet i Diinsoor-distriktet i South West där en representation av 48% kvinnor uppnåddes. Gender and Social Inclusion-komponenten inom Somalia Stability Fund II har skapat plattformar för kvinnokoalitioner i syfte att främja

¹⁴ UN Women Third Progress Report Strategic Partnership Framework II, Dox 022765/20, sid 20

¹⁵ Insats 51030079

¹⁶ Dox dokument: 005895/21

¹⁷ Dox dokument: 005689/21

¹⁸ Fördjupad strategirapport Somalia, mars 2021

¹⁹ PM Lägesbild för UM Monrovia's arbete för 1325, januari 2021

²⁰ Dox dokument: 005746/21

²¹ WILPF annual report 2019, Dox 014945/20, sid 32 + <http://1325naps.peacewomen.org/>

²² <http://peacewomen.org/security-council>

²³ Dox dokument 006121/21

²⁴ Strategirapport för Colombia, mars 2021

²⁵ Dox dokument: 005747/21

²⁶ Global Fund for Women, Impact report 2020, sid 9, Dox 038373/20

²⁷ Dox dokument 006119/21

hållbar fred, öka medvetenheten om kvinnors rättigheter på lokalnivå och uppmuntra politiskt deltagande. I Galmudug har detta lett till att skapa ett skuggparlament bestående av 80 kvinnliga politiska aspiranter från fyra distrikt (Adado, Cabudwaaq, Dusamareb och Guri-Ceel). Denna plattform gav kvinnorna en möjlighet att dela politiska erfarenheter, utöva valpolitik och komma med förslag till sin egen konstitution.²⁸

- I **Myanmar** har resultat kring i princip hela agendan kring kvinnor, fred och säkerhet främst kommit att förknippas med en ökad andel kvinnor i den formella fredsprocessen. Parterna har i princip åtagit sig en kvot på minst 30% men den verkliga andelen kvinnor som deltagit har aldrig varit i närheten av åtagandet. I "Union Peace Conference" (UPC) – landets formella fredsprocess - har andelen kvinnor ökat från 17% år 2017 till 22% enligt officiella siffror från UPC 2018. I UPC som hölls i augusti 2020 gick utvecklingen dock bakåt igen då endast 17% av deltagarna var kvinnor.²⁹ Den givargemensamma freds-fonden Paung Sie Facility har ett starkt fokus på kvinnor, fred och säkerhet och 20% av freds-fondens projekt går specifikt till projekt med jämställdhet som huvudfokus. Ett projekt via organisationen Center for Diversity and National Harmony (CDNH) har till exempel bidragit till att stärka kapaciteten hos unga kvinnor i medling och förhandling av unga kvinnor i Rakhinestaten (inklusive Rohingya).³⁰
- I **Afghanistan** driver UN Women, tillsammans med givargruppen Nordic+, kampanjen Peace Thread för att uppmärksamma behovet av att inkludera kvinnor i landets fredsprocess³¹. Genom särskilt stöd till APSM har kvinnor som sedan ska delta i intra-Afghan dialoger och förhandlingsteam fått fortbildning i kvinnors rättigheter inom islam (54 deltagare från Kabul och 120 från fyra provinser) och koordineringsmöten mellan deltagarna och representanter i de formella strukturerna har hållits³².
- I **Irak**, inom ramen för Kvinna till Kvinna regionala program, har partnerorganisationer fortsatt att vara involverade i utarbetandet av den nya handlingsplanen för 1325 i Irak, i samarbete med den nationella arbetsgruppen och UN Women. Exempelvis har partnerorganisationerna IOWAF och Hawa varit en del av den nationella FN-ledda kvinnliga rådgivargruppen till den särskilda representanten för generalsekreteraren (SRSG) i Irak, som utvecklade ett påverkansarbete under hela 2020 och pressade agendan till nationella och internationella debatter.³³

På **global nivå** har stödet till UN Women, Kvinna till Kvinna samt till internationella organisationer som Saferworld, WILPF, MADRE, Conciliation Resources (m.fl.) bidragit till att kvinnor har deltagit med analys och rekommendationer till internationellt drivna fredssamtal/processer och ökad deltagande i internationella/regionala fora som FN:s Säkerhetsråd, EU och FN:s råd för mänskliga rättigheter. Flera av de partners på denna nivå ingår i NGO Working Group³⁴ som arbetar direkt mot Säkerhetsrådet och många av dem länkar lokala erfarenheter med globalt normativt arbete. Regionalt har Kvinna till Kvinna bidragit i **MENA** regionen med att stärka kvinnliga aktörer i Irak och Syrien inom civila samhället att ta sin plats och har ökat antalet aktiva kvinnor som är aktiva i samhälle³⁵ och **regionalt i Afrika** har Sida stärkt arbetet med kvinnor, fred och säkerhet genom ett samarbete mellan FN och AU³⁶.

Stöd till multilateraler som UN Women på bilateral nivå ses ofta som strategiskt för att komma åt en jämställdhetsintegrerad utvecklingsansats och för att öka inflytandet inom samtliga av handlingsplanens målområden. Stödet till UN Women utgör 13% av alla insatser i samtliga 18 strategier under 2020. En särskild del för att främja deltagande i fredsprocesser är stödet till **dialog och förtroendeskapande** på nationell och lokal nivå, något som även har bidragit till normativa förändringar och öppnat för mer inkluderande processer för deltagande.

- I **Mali** bidrog SIPRI och CONASCIPAL till skapandet av 36 s.k. 'Monitoring Groups for Peace and Security' (MGPS) i alla tio regioner där kvinnor, unga och traditionella ledare är representerade. Var MGPS's syfte är att alla representanter ska samverka och engagera sig med lokalbefolkningen och lokala myndigheter kring lokala säkerhetsfrågor för att nå gemensamma prioriteringar och lösningar. Detta initiativ har även bidragit till uppbyggnaden av ett kvinnligt nätverk bestående av de kvinnliga representanterna från alla MGPS som engagerar sig i frågor kring kvinnor, fred och säkerhet, och stöttar implementeringen av relevanta policyrekommendationer.³⁷

²⁸ Fördjupad strategirapport Somalia, mars 2021

²⁹ Fördjupad strategirapport Myanmar, mars 2021

³⁰ Dox nummer 010185/21

³¹ Dox dokument: 005895/21

³² Dox dokument: 005889/21

³³ Dox document 006119/21

³⁴ <http://ngowgsc.org/>

³⁵ Dox dokument 006119/21

³⁶ Dox dokument: 006121/21

³⁷ Dox dokument: 005746/21

- I **Somalia** har Life and Peace Institute, LPI, fokuserat på att öka antal plattformar tillgängliga för kvinnor inom fredsbyggande initiativ i förebyggandet av konflikt inom och mellan olika klaner. Detta har resulterat i att kvinnor för första gången har inkluderats i fredskommittéer i deras lokala samhällen vilka tidigare enbart har bestått utav äldre män.³⁸ Under 2020 har dessa expanderats till två nya plattformar i Dhobley och Garbaharey³⁹.
- Genom ett **globalt stöd** för fredsbyggandearbete till humanitära aktörer, för att utveckla trippel nexus ansatser, har exempelvis International Rescue Committee kunnat stärka kvinnors närvaro och ledarskap i lokala fredskommittéer i vissa distrikt i **Somalia** och **DRK**.⁴⁰
- I **Myanmar** etablerades Women Network Rakhine State under 2020, ett kvinnoätverk med både manliga och kvinnliga medlemmar från alla delar av Rakhine med olika etniciteter och religiös åskådning. Arbetet ska bidra till social sammanhållning och fredsbyggande och under 2020 och början av 2021 har nätverket bedrivit kampanjer mot hatpropaganda.⁴¹

Stödet till civila samhället och kvinnorättsorganisationers oberoende arbete genomsyrar Sidas stöd för att främja handlingsplanens mål. Stödet bygger på förtroende och långsiktighet, och bidrar till att förebygga det krympande utrymmet för civila samhället att arbeta i konfliktutsatta kontexter. Dessvärre blir Sverige allt oftare en stor eller ensam givare till organisationer inom demokrati/mänskliga rättigheter på grund av politiska prioriteringar och politisk känslighet, vilket även gäller inom jämställdhet och kvinnorättsorganisationer. Detta ökar sårbarheten och beroendet av Sidas finansiering för partner och gör att myndigheten ibland hamnar i långa åtaganden med liten flexibilitet att ta in nya partner. En viktig lärdom är behovet av institutionellt stöd till kvinnorättsorganisationer samt behovet av att bredda aktörer som arbetar aktivt med kvinnor, fred och säkerhet. Under resultatperioden har stödet till kvinnorättsorganisationerna bidragit till alla av handlingsplanens mål genom att vara genomförande, brobyggare, granskande och ansvarsutkrävande aktörer, och har haft direkt inflytande på politiska processer och beslut som rör kvinnors rättigheter och fredsbyggande. I nära sammankoppling med stödet till civila samhället och kvinnorättsorganisationer präglas Sidas arbete inom resultatområdet också av ett långsiktigt och strategiskt stöd för att främja kvinnors **politiska inflytande i konfliktutsatta kontexter** och en målmedveten satsning på dialog om jämställdhet och kvinnors rättigheter kopplat till fredsbyggande. Långsiktiga kärnstöd i kombination med strategisk dialog skapar goda förutsättningar att få genomslag och nå bättre samt hållbara resultat. Denna prioritering har framförallt resulterat i att öka kvinnors andel av politiskt valda positioner och i fredsbyggande, trots svårigheter och motgångar. Politisk representation är en av förutsättningarna för jämställdhet i statsbyggande och processer för övergångsrättvisa. I **DRK** har portföljen med att öka kvinnors politiska deltagande intensifierats då det bedömas finns ett politiskt momentum och samarbeten med såväl UN Women som civilsamhället har utökats⁴².

- I **Irak** har Sidas hjälpt till att öka kvinnors inflytande både i fredsbyggande processer, inom politiken och i det civila samhället genom olika kompletterande stöd. Detta har bland annat gjorts genom stöd till Iraq Foundation som har arbetat med kvinnliga parlamentsledamöter och tjänstemän där man genom ett mentorprogram driver på för en lagstiftning om våld mot kvinnor. Stöd har även givits till Mercy Corps vars projekt har ökat flickor och kvinnors deltagande i fredsbyggande processer i det konfliktdrabbade Ninewa-området, men även till sysselsättning. Ytterligare så har Norsk Folkehjelp (NPA) och Internews med stöd från Sida utfört aktiviteter med kvinnliga aktivister i Kurdistan som har fokuserat på att öka närvaron och representation av kvinnor i medier och i den offentliga debatten.⁴³
- I **Somalia** har visst stöd riktats till att främja kvinnors deltagande i det kommande valet (uppskjutet) såväl genom valstödsprogram, EISA, UN Women och Interpeace. Sammantaget har det bidragit till att fortbilda 56 kvinnor från the Somali Women Leadership Institute för att de skall kunna fungera som ambassadörer för kvinnor och ungas politiska deltagande i det kommande valet, utformat ett Gender Election Task Team (GETT) som i sin tur utveckla en strategi som alla FN-organ kan använda för att stödja genomförandet av 30% representation av kvinnor. I Somaliland har påverkan på politiska partier, civilsamhällesorganisationer, medier och dialog med klanäldstar sökt skapa stöd till kvinnors politiska deltagande på både landsbygd och städer för att stödja valkommissionen att utveckla och implementera en jämställdhetsstrategi i valprocessen. UN Women har också genomfört utbildningsinsatser för 30 potentiella kvinnliga kandidater från South West med syfte att

³⁸ Dox dokument: 010341/20

³⁹ Dox dokument: 005968/21

⁴⁰ Dox dokument: 010976/21

⁴¹ Fördjupad strategirapport Myanmar, mars 2021

⁴² Strategirapport DRK, mars 2021

⁴³ Dox dokument: 005801/21

förbättra kandidaternas möjligheter att delta i politik och beslutsfattande. I utbildningen ingick utformning av kampanjmaterial, opinionsbildning och lobbyverksamhet.⁴⁴

- I **Syrien** får 155 syriska organisationer stöd för att bli bättre organiserade och gemensamt kunna lyfta frågor kring kvinnors inkludering och kvinnors rättigheter, vilket de bland annat kunde göra genom kapacitetstärkande fortbildning tematiskt och organisatoriskt. Genom Sidas partner ETI har inkluderande konferenser kring övergångsrättvisa kunnat ordnas för att länka och stärka syriska kvinnors perspektiv och 16 av kvinnorna som ingår i programmet har inkluderats i konstitutionsprocessen. Detta inkluderar även påverkansarbete med internationella forum som MR-rådet och genom ett nationellt konsekvent påverkansarbete gentemot beslutsfattare och FN-ledda diskussioner.⁴⁵
- I **DRK** har ett projekt specifikt målet att främja unga och kvinnors engagemang för demokrati och fred i åtta provinser (Syd-Kivu, Nord-Kivu, Kinshasa, Kasai, Haut Katanga, Lualaba, Tanganyika, och Ituri). Genom stöd till MONUSCO och stabiliseringskoherensfonden i landet stöder Sida internationella organisationer och FN-projekt som bidrar till målen för den internationella säkerhets- och stabiliseringsstrategin (ISSSS). Under året tecknades bland annat avtal för att genomföra ett program för kvinnor, fred och säkerhet i Kitschanga.⁴⁶
- I **Myanmar** fokuserade ett kortare stöd till Oxfamprojektet "Strengthening women's political participation and leadership in Myanmar", på att stärka kvinnors representation och utmana könsnormer inför valet i november 2020⁴⁷. Antalet valda kvinnliga parlamentsledamöter ökade till 17% efter valet från att ha varit 13% efter 2015 års val. Projektet har dessutom tagit fram material för att utmana könsstereotyper som fått stor spridning i sociala medier. Ambitionen att arbeta med kapacitetsstärkning för nyvalda kvinnliga parlamentsledamöter (särskilt genom utbyten med tidigare kvinnliga parlamentariker) har fått pausats och ses nu över i ljuset av militärkuppen (februari 2021).⁴⁸
- I **Palestina** ges stöd till Sawasya för att driva på civila samhällets fakta-baserade påverkansarbete för fredsbyggande och övergångsrättvisa i linje med UNCRS 1325. Det har bland annat lett till den Palestinska statistikbyrån genomförde en nationell undersökning av palestiniernas uppfattningar om påverkan av den utdragna uppdelningen och deras förväntningar av en försoningsprocess. Palestinierna vill att kvinnor ska få mer utrymme i sådana processer. Detta kunde sedan tas vidare i en gemensam rapport från civila samhället för att lägga grunden för övergångsrättvisa som har fokus på brottsoffer och ett tydligt genusperspektiv.⁴⁹
- I **Bosnien och Hercegovina** har stöd till "Women in Elections" handlat om att öka kvinnors deltagande i politiken och i beslutsprocesser. Resultaten har dock varit tröga men har lett till bättre nätverksmöjligheter för kvinnor i politiken vilket stärkt dem i sina roller och ökat kunskapen.⁵⁰
- I **Mali** har UN Trust Fund har även bidragit till fortbildning av kvinnliga ledamöter i lokala beslutande församlingar i sex olika regioner i centrala och norra Mali. Insatsen har nått 676 kvinnliga ledamöter och stärkt deras kunskaper i budgetplanering och relationer till medborgare.⁵¹
- I **Liberia** har den första kvinnliga "town chief" valts i sydöstra delen av landet med stöd av Kvinna till kvinna. Genom kapacitetsstöd till kvinnorättsorganisationer har kunnat driva programmering inom en rad olika områden som att motverka GBV, främja fred och säkerhet, politiskt deltagande och ekonomisk egenmakt.⁵² Genom det långsiktiga utvecklingsarbetet bidrar Sida även till att stärka jämställdhet och kvinnors deltagande i **avväpning, demobilisering och återanpassning (DDR), statsbyggande samt inom säkerhetssektorreform (SSR)**, både via riktade insatser och jämställdhetsintegrering. Stöd till arbete med att stärka en inkluderande utformning och genomförande av säkerhetssektorreform finns explicit representerat i strategin för **Somalia**, vilket görs inom ramen för UNMPTF Joint Security Sector Governance Programme där insatser gjorts för att stärka och integrera kvinnor, fred och säkerhet i arbetet med säkerhetssektorreform⁵³.
- I **Irak** ger Sida ger stöd till UNMAS för arbetet med minhantering och minröjning, både genom utbildning och kapacitetsstöd till irakiska myndigheter och till enskilda organisationer, inklusive Directorate of Mine Action (DMA) i Bagdad och Iraqi Kurdistan Mine Action Agency (IKMAA). Minhantering är en förutsättning för att stora delar av övrigt stöd till Irak genom FN och andra aktörer ska kunna genomföras. UNMAS har i sin verksamhet arbetat med att medvetengöra vikten av att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom minhanteringsarbetet där stöd till jämställdhetsteamet inom DMA har ökat kunskapen om vikten att inkludera kvinnor. UNMAS har

⁴⁴ Fördjupa strategirapport Somalia, mars 2021

⁴⁵ Dox dokument: 005747/21

⁴⁶ Strategirapport DRK, mars 2021

⁴⁷ Oxfam, Women's Political Participation and Leadership, insats 12814

⁴⁸ Dox nummer 010185/21

⁴⁹ Dox dokument 005786/21

⁵⁰ Dox dokument 005787/21

⁵¹ Strategirapport Mali, 2021

⁵² Dox dokument 005730/21

⁵³ Insats 11132, UNMPTF Semi-annual report 2020, sid 14

även gett stöd till etablerandet av en genderenhet, där handlingsplaner för mer omfattande jämställdhetsintegrering har arbetats fram.⁵⁴

- I **Ukraina** har stödet till UN Women stärkt kapaciteten, ägarskap och åtaganden hos Inrikesministeriet för hela WPS agendan men även säkerhetssektorreform genom sektorsvisa genomförandeplaner för UNSR 1325. Detta har ökat medvetenheten i hela statsapparaten och stärkt hänsyn till kvinnors särskilda säkerhetsbehov och prioriteringar.⁵⁵
- Genom det **globala stödet** till Parliamentarians for Global Action så ordnades ett regionalt möte för Karibien för att lyfta fram kvinnliga parlamentarikers roll för att adressera olaglig handel med små och lätta vapen, vilket resulterade i en handlingsplan som ska följas upp.⁵⁶
- I **Palestina** har kvinnors representation i rätts- och säkerhetssektorerna ökat under 2020, bland annat genom det ihärdigt påverkansarbete av Sida's partnerorganisationer och andra. Andel kvinnor ökade på bara ett år: inom polisen från 3 till nästan 5%; inom åklagarväsendet från 17 till 21%; och inom rättsväsendet från 19 till 24%.⁵⁷
- I **Bosnien och Hercegovina** har stöd till jämställdhetsmyndigheten och implementeringen av landets jämställdhetsplan och NAP 1325 har Sida bidragit till att öka kvinnors deltagande i säkerhetssektorn och polisen samt att arbeta för integrering av jämställdhet i relevanta institutioner.⁵⁸

Analys av utmaningar och lärdomar

Genomförande av insatser för att stärka kvinnors inflytande och deltagande i freds- och statsbyggandeprocesser sker i mycket svåra konfliktkontexter, där kvinnors rättigheter är marginaliserade och kvinnor, unga och barn är strukturellt diskriminerade. Covid-19 pandemin har lagt ett extra raster av utmaningar på genomförande men det mesta har kunnat genomföras med anpassningar. I vissa länder, särskilt de med stora säkerhetsutmaningar, har utvecklingssamarbetet saktats ned i samband Covid-utbrottet. Möjligheterna för Sida och partners att genomföra uppföljningar i fält har påverkats av pandemin då möjligheterna att resa i vissa delar varit begränsade både av säkerhetsskäl och av pandemin. Samarbeten har fått ställas om och många möten och aktiviteter har istället genomförts digitalt eller skjutits på framtiden. Bemanningen på ambassaderna var från mitten av mars till augusti minimal på grund av hemförlovningsbeslut. I en del andra fall har istället civilsamhällesaktörer, som vid tidigare tillfällen inte kunnat lämna länderna för deltagande i sammankomster eller vid internationella fora, nu i större utsträckning kunnat delta digitalt. I **Syrien** rapporterar FN:s Särskilda Sändebuds kontor exempelvis om högre kvinnligt deltagande, samt att kvinnor tenderar vara mer involverade vid dialogtillfällen. Women's Advisory Board fokuserade till exempel sin aktivitet på att verka för ett eld-upphör och utrymnet för civilsamhället breddade under året deltagandet genom större inkluderande av kurdiska civilsamhällsaktörer⁵⁹. Det är en stor utmaning att inkludera jämställdhet och säkra kvinnors deltagande i alla processer som rör fred och säkerhet, särskilt som många av dessa processer drivs av både interna och externa politiska och ekonomiska faktorer där rättighetsagendan är svag eller icke-existerande. Koordinering bland aktörer som stöder mål kopplade till kvinnor, fred och säkerhet är ofta svag och inte målinriktad. Prioriteringar är ofta fragmenterade och bidrar inte till att stödja normativt förändringsarbete för att stärka kvinnors politiska, ekonomiska och civila roll i fredsprocesser.

Även i kontexter där det finns normativa ramverk, inklusive lagsstiftning och handlingsplaner för att främja kvinnor, fred och säkerhet, finns det få incitament för implementering. Exempelvis i **Irak** är kvinnor fortsatt systematiskt diskriminerade och underrepresenterade i politiskt beslutsfattande, i fredsbyggande processer och på arbetsmarknaden samtidigt som det finns en tendens till att kvinnors och kvinnoorganisationers möjlighet till deltagande och påverkan har ökat de senaste åren. Ett tydligt exempel är kvinnors deltagande i de protester som inleddes under hösten 2019 och att nationella kvinnoorganisationer har spelat en aktiv roll i utarbetandet av den nya handlingsplanen för FN:s resolution 1325.⁶⁰ Resultaten är även komplexa i ett land som **Colombia** trots att kvinnors roll som aktörer för fred och jämställdhet lyfts mest i både den strategiska dialogen och som dialogfråga inom insatserna, där Sverige har en stark roll för jämställdhetsfrågorna i fredsprocessen och kvinnorättsorganisationerna är många och starka. Sverige har spelat en central roll i

⁵⁴ Dox dokument: 005801/21

⁵⁵ Dox dokument: 005689/21

⁵⁶ Dox dokument 008367/21

⁵⁷ Dox dokument 005786/21

⁵⁸ Dox dokument 005787/21

⁵⁹ Strategirapport Syrienkrisen, mars 2021

⁶⁰ Strategirapport Irak, mars 2021

uppföljningen av jämställdhetsåtaganden inom fredsavtalet. Likt rapporten från föregående år visar den att viktiga framsteg har gjorts sedan undertecknandet av fredsavtalet men att det fortfarande är långt ifrån tillräckligt. Genomförandet av åtagandena på detta område går generellt sett långsammare än genomförandet av fredsavtalet i stort.⁶¹ Även i **Mali**, trots nationell lagstiftning och policy, har kvinnor marginaliserats under Malis fredsprocess och kvinnligt deltagande har prioriterats lågt⁶².

Både **Colombia** och **Irak** exemplifierar det återkommande faktum att trots att jämställdhetsfrågor inkluderats i en fredsprocess eller att det finns en nationell handlingsplan kring kvinnor, fred och säkerhet så är det inte att förknippa med en försäkran om att jämställdhet kommer att uppnås. Fokus behöver därmed ligga på implementering och uppföljning för att motverka att centrala åtaganden och viktiga framsteg urholkas. I nästa steg går det också att identifiera liknande tendenser, då ökat deltagande av kvinnor vid förhandlingsbordet likställs med ökat inflytande vilket dessvärre ofta inte överensstämmer med verkligheten. Ett allt större fokus behöver därmed också finnas vid att säkerställa att kvinnors deltagande även inbegriper meningsfullt och inflytelserikt deltagande såväl före, under som efter ett fredsavtal. I länder där fredsprocessen har gått i stå eller ramverken för kvinnors deltagande är svagt, som i **Myanmar** och **Afghanistan**, har även kvinnors möjligheter att bidra till fredsbyggande och konflikthantering minskat, delvis på grund av skärpt säkerhetsläge och ökade hotbilder. Kvinnor och unga är engagerade i fredsbyggande men har i mycket liten utsträckning tillgång till förhandlingsborden. Deras engagemang, i exempelvis **Myanmar**, finns oftare i det enträgna men sällan uppmärksammade gräsrotsarbete som behövs för att öka trygghet i grannskapet och bygga förtroendefulla relationer mellan olika folkgrupper i närområdet⁶³ eller, som i **Afghanistan**, i parallella processer kring de formella förhandlingarna⁶⁴.

I de flesta kontexter drabbade av konflikt eller post-konflikt kvarstår svåra strukturella hinder för kvinnors politiska inflytande på alla nivåer och kvinnors rättigheter är eftersatta på en rad områden, till exempel i **Afghanistan, Liberia, Mali, DRK, Syrien, Myanmar** och **Bosnien och Hercegovina**. Ökat våld mot kvinnor påverkar inte bara möjligheten till att delta, men stärker även konfliktdimensionerna i samhället. Det krympande utrymmet för det civila samhället, där organisationsfriheten begränsas och aktivister för kvinnors rättigheter förföljs och attackerar begränsar också möjligheten för aktivt deltagande i fredsprocesser. Många fredsprocesser är toppstyrda och det finns en vilja att begränsa civilsamhällets möjlighet till att bidra. I flera länder noteras tillbakagång under 2020 för kvinnors möjligheter att delta, till viss del beroende av pandemin, i tex **Afghanistan, Liberia** och **Myanmar**, medan även de få framsteg som gjorts av **MENA-regionen** är hotade samtidigt som vissa små framsteg kan noteras i tex **Mali, Ukraina** och även i **Somalia**, om än långsamma. Det finns en risk att insatser inom detta målområde tenderar att gå till fortbildning och kapacitetsstärkande av särskilt kvinnor. På ett strategiskt plan kan en sådan prioritering ifrågasättas eftersom det inte finns belägg för att kvinnor har större kunskapsluckor än de män som redan nu har en plats i fredsprocesser eller att utbildning i relevanta ämnen per automatik skulle ge dem en plats vid förhandlingsbordet. Mer strategiskt är arbete för att öka engagemanget och bidra till påverkansarbete för att öka kvinnors deltagande i den formella fredsprocessen samt att inkludera män i detta arbete.

Behovet av ökad givarkoordinering för jämställdhetsarbetet inom fred och säkerhet när det gäller dialog, påtryckning och bistånd, har identifierats som viktigt för att uppnå resultat. Även behov av att identifiera likasinnade biståndsgivare och bedriva ett aktivt påverkansarbete, då Sverige idag ofta är den enda bilaterala givaren som lyfter frågan i olika sammanhang. I påfallande många länder är jämställdhet en profilfråga och Sverige är drivande i exempelvis givargrupper och gentemot regeringar. Det finns också risk att agendan för kvinnor fred och säkerhet bli en givardriven process istället för drivet utifrån lokalt ägarskap. Viktigt att uppmärksamma är korruptionsfaktorn som alltför ofta finns närvarande inom statsbyggande processer med direkta konsekvenser för kvinnors rättigheter.

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna (4.1)

Förändringsteori

⁶¹ Strategirapport Colombia, mars 2021

⁶² Strategirapport Mali, mars 2021

⁶³ Strategirapport Myanmar, mars 2021

⁶⁴ Strategirapport Afghanistan, mars 2021

Att synliggöra och stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser, inklusive fredsförhandlingar och medlingsinsatser, samt i bredare freds- och statsbyggande är en förutsättning för att skapa hållbara och fredliga samhällen.

Analys av positiva resultat med exempel

UD och utlandsmyndigheterna har under resultatperioden aktivt bidragit till att synliggöra och stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser och i freds- och statsbyggande. Sverige är en stark aktör för att främja kvinnors inflytande i fredsarbetet och den feministiska utrikespolitiken har inneburit ett intensifierat arbete. Sverige har också främjat kvinnors inflytande i flera pågående fredsprocesser liksom genom arbetet i EU, FN och OSSE. *Sverige har till exempel:*

- Stöttat lokala civilsamhällesorganisationer i **Sudan** som arbetar för att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser. Under 2020 finansierade Sverige jämställdhetsrådgivare som arbetade med den sudanesiska regeringen och stödde processen att skapa den nationella handlingsplanen för WPS från den sudanesiska regeringens sida.
- Stått värd för flera möten med jemenitiska kvinnliga fredsbyggare, bland annat under vår utrikesministers besök till **Jemen**. Målet var att visa stöd för de insatser som riktas för inkluderande fredsprocesser och för att stärka kvinnors deltagande i de FN-ledda medlingsinsatserna. Sveriges nya strategi för utvecklingssamarbete i MENA-regionen har ett särskilt fokus på Jemen och innefattar ett starkt jämställdhetsperspektiv.
- Stöttat lanseringen av den afghanska mekanismen för inkluderande fred som syftar till att stärka kvinnors deltagande i fredsprocessen. Sverige har också spelat en aktiv roll för att se till att WPS- och jämställdhetsperspektivet inkluderades i de dokument som antogs vid givarkonferensen för **Afghanistan 2020**.

Det svenska kvinnliga medlingsnätverket syftar till att stärka nationella möjligheter, stödja kvinnor som är aktiva i fredsprocesser och skapa kooperativa ramar med andra kvinnliga medlingsnät från olika regioner i världen. Nätverket har under 2020 fortsatt aktivt verkat för att stödja olika fredsprocesser i exempelvis Afghanistan, Somalia, Jemen, Zimbabwe, Syrien och området Södra Kaukasien.

Analys av utmaningar och lärdomar

Under året 2020 påverkades arbetet för inkluderande fredsprocesser och fredsbyggande i stor utsträckning av Covid-19-pandemin. Vissa aktiviteter sköts upp på grund av reserestriktioner, nedstängningar och karantänsbestämmelser. Till följd av detta har möjligheter att driva på för inkluderande fredsprocesser ibland minskat, och det har varit svårare att följa upp verksamheten på ett korrekt sätt när man inte har kunnat skicka ut personal i fält.

Pandemin har också lett till att många processer har skjutits upp eller blivit mer stängda. Fredsprocesser där det civila samhällets deltagande redan är begränsat har lämnats ännu mindre utrymme, särskilt för ett meningsfullt deltagande av kvinnliga företrädare för det civila samhället. Samtidigt har låsningar lett till ökade spänningar och ökat våld, vilket har gjort säkerhetsläget allvarligt i många länder. Kvinnorätsaktivister har upplevt ökade hot och trakasserier, vilket ytterligare begränsar utrymmet för det civila samhället.

Tematisk prioritering 4.2: Konfliktförebyggande

FBA (4.2)

Under 2020 har FBA i begränsad omfattning bidragit till målet att inkludera kvinnor och män för att motverka strukturella grundorsaker till konflikt och våld. Det samlade bidraget består av tre etablerade insatser i Palestina respektive Liberia samt en nystartad insats i Irak. Sammanfattningsvis handlar den verksamhet som genomförts om jämställdhetsintegrering av utbildningar och kapacitetsstärkande program med ett fokus på konfliktförebyggande och försoning. FBA har bidragit med kunskapsuppbyggnad hos nyckelaktörer i de aktuella länderna om män och kvinnors olika behov, roller och perspektiv i konfliktlösning och försoning, vilket ytterst är tänkt att bidra till förebyggande av konflikt och våld.

Avsaknaden av större förändringar och nyheter i redan etablerade insatser samt för kort genomförandetid i den nya insatsen gör att exempel på positiva resultat respektive analys av lärdomar och utmaningar inte redovisas nedan (se gärna 2019 års rapportering). Värt att nämna är dock att under 2020 gjordes en omställning (i jämförelse med verksamhetsåret 2019) i det kapacitetsstärkande programmet 'Program for Women's Strategic Advancement' (ProWSA) i Palestina. Omställningen resulterade i fem digitala seminarier om tre timmar vardera. Olika aktörer bjöds in till seminarierna som fokuserade på specifika teman. Enskilda samtal mellan deltagare och mentorer, av vilka två tillhör det svenska medlingsnätverket, har också fortgått digitalt under året. Deltagarna har under dessa samtal haft möjlighet att utveckla sina ledarskapsfärdigheter, bygga upp självförtroende i sina professionella roller och breddat sin kunskap i en rad olika ämnen kopplat till fred och säkerhet och kvinnors lika deltagande. Under 2021 kommer fokus att ligga på att stärka gruppen och det nätverk som deltagarna i ProWSA nu lagt grunden för genom nödvändiga studieresor, detta då uppbyggnaden av stabila och trygga relationer inom gruppen har varit utmanande digitalt. Insatsen kommer därför förlängas med sex månader.

Förändringsteori med exempel från FBA:s insats jämställda försoningsprocesser i Irak

I Irak arbetar FBA för att främja jämställda försoningsprocesser på såväl lokal som nationell nivå. Förutom att främja jämställd representation avser FBA också ge stöd till att processerna i sig blir mer jämställda. Detta innebär t.ex. att försoningsprocesserna tillvaratar och lyfter både kvinnors och mäns behov, oavsett vilka som deltar i dem. Ett första steg i detta är kapacitetsstärkande insatser som syftar till att ge utvalda nyckelaktörer verktyg för jämställdhetsintegrering. Det långsiktiga syftet är att ge de aktörer, som önskar, vidare och mer långsiktigt stöd att förvalta dessa verktyg. Detta syftar till att göra arbetet med jämställdhet till en integrerad del i försoningsarbete. I konkreta termer kan det till exempel innebära att organisationer ges stöd i att implementera rutiner för jämställdhetsintegrering, att ta fram styrdokument och att etablera nätverk med genusfokuspunkter. Detta förväntas i sin tur leda till att försoningsarbetet blir mer jämställt och att både kvinnors och mäns perspektiv tillvaratas.

Analys av positiva resultat

FBA väljer att inte redovisa ett exempel här eftersom det inte finns något nytt att lyfta fram i redan etablerade insatser och eftersom den insats som är ny inte har pågått tillräckligt länge för att generera exempel.

Analys av utmaningar och lärdomar

FBA väljer att inte redovisa ett exempel här eftersom det inte finns något nytt att lyfta fram i redan etablerade insatser och eftersom den insats som är ny inte har pågått tillräckligt länge för att generera exempel.

Försvårshögskolan (4.2)

Förändringsteori

Försvårshögskolan bedriver större delen av verksamheten i en traditionellt mansdominerad miljö med utbildningar och forskningsområden som under lång tid inte prioriterade jämställdhets- och genusperspektiv. För att skapa förändring och inkludera kritiska perspektiv arbetar FHS med en kombination av forskningsbaserade, rättighetsbaserade och instrumentella argument. FHS strävar efter att, med pedagogisk tydlighet, förklara varför jämställdhets- och genusperspektiv är viktiga för att nå högsta kvalitet i vår forskning och utbildning. FN:s resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet (inkl. den nationella handlingsplanen) behöver

därför förankras i verksamheten genom aktuell forskning och kritisk granskning och därigenom, utifrån en reell kunskapsbas, ges utrymme för att implementeras, problematiseras och diskuteras inom utbildningarna.

Analys av positiva resultat med exempel

Implementering av kvinnor, fred och säkerhet inom forskning och utbildning är ett arbete där resultat främst är skönjbara på lång sikt. Det är fortfarande något tidigt i processen för att kunna dra några slutsatser avseende resultatet av ovanstående insatser. Institutionell förändring tar tid. En utgångspunkt är dock att en ledning som har kunskap och intresse för dessa frågor kan skapa förutsättningarna för mer omfattande förändringar. När jämställdhets- och genusperspektiv ges legitimitet och prioritet i ledning och hos chefer skapas förutsättningar för ett mer genomgripande och ambitiöst arbete inom jämställdhetsområdet, bl.a. genom acceptans av verksamhetens utmaningar, ny verksamhet inom området, däribland Anna Lindh-professuren samt inrättandet av en arbetsgrupp för forskare inom WPS-området, omfördelning av resurser i syfte att stärka arbetet (i form av centrala stimulansmedel från Forsknings- och utbildningsnämnden).

Analys av utmaningar och lärdomar

Försvarshögskolan och dess ledning kommer att verka för att denna drivkraft håller i sig och hanteras konstruktivt. Vidare bedöms regeringens feministiska utrikespolitik bidra till att vidare legitimera, och understryka vikten av, forskning och utbildning inom området.

Försvarsmakten (4.2)

Förändringsteori

Genom samverkan med andra aktörer/institutioner som arbetar för att upprätthålla säkerhet bidrar Försvarsmakten till att motverka konflikt. Försvarsmakten bidrar indirekt till jämställdhet genom att upprätta en trygg och säker miljö för andra aktörer att verka i. Multilateral eller nationell fredsfrämjande samverkan får ses som en grundbult för att kunna bidra från Försvarsmakten avseende konfliktförebyggande arbete generellt.

Analys av positiva resultat med exempel

Genom samverkan, expertis och utbildning bidrar Försvarsmakten indirekt till konfliktförebyggande arbete inom ramen för de operationer eller samarbeten vi deltar i. Genom NCGM:s samverkan med Nato CoE-DAT sker en viss jämställdhetsintegrering av Natos arbete mot terrorism. I de nationella stödplanerna (NSP) för internationella insatser anges förmågekrav för insatserna. Tex framgår att all personal ska erhålla Res 1325-kunskap, samt huruvida expertis, GENAD eller GFP, ska avdelas.

Analys av utmaningar och lärdomar

Jämställdhet och internationell humanitär rätt har till viss del kopplats samman i samband med revideringar av doktrin och stående orderverk, och denna inriktning kan övervägas att utvecklas vidare.

Kriminalvården (4.2)

Förändringsteori

Kriminalvården beviljades 2019 Sida-bidrag för att genomföra en förstudie i Somaliland, i samarbete med Somalilands representation i Sverige, med fokus på målgruppen fängslade kvinnor. Rapportens slutsatser och rekommendationer har resulterat i en treårig projektansökan som har arbetats fram under 2020. Kvinnor i fängelse är en stigmatiserad och utsatt grupp i Somalia som sällan omfattas av nationellt stöd och än mindre av internationellt stöd. Ett ev. kommande projekt ska stödja Somalilands administration att i högre grad leva upp till FN:s Bangkok Rules och resultera i förbättrade förhållanden för fängslade kvinnor.

MSB (4.2)

Förändringsteori

1. BRDR, Sydasiens-Sydostasien: Projektet förväntas bidra till ökad resiliens genom att kvinnor, män, flickor och pojkar liksom sårbara grupper bättre inkluderas i det resiliensbyggande arbetet i regionen. Detta uppnås genom att utbilda vår partnerorganisation ADPC för att stärka den interna kapaciteten att jämställdhetsintegrera projekten, samt genom att stärka kvinnors ledarskap i katastrofriskhantering.
2. Enhanced Capacities for Resilience, Irak: Myndighetssamarbetet med Joint Coordination and Monitoring Center (JCMC) och det irakiska civilskyddet syftar till att stärka Iraks krishanteringsförmåga. Genom att integrera ett genus- och mångfaldsperspektiv stärks förmågan att värna hela befolkningen vid en kris.
3. Prevention, Preparedness and Response to natural and man-made disasters in Eastern Partnership countries – phase 3 (PPRD East 3): Regionalt fyraårigt program som förväntas bidra till att stärka partnerländernas (Armenien, Azerbajdzjan, Belarus, Georgien, Moldavien och Ukraina) krishanteringsförmåga. Ett jämställdhets- och mänskliga rättighetsperspektiv integreras systematiskt i programmet i syfte att stärka ländernas kapacitet att ta hänsyn till olika gruppers behov och risker i krishanteringsprocesser och stärka hela befolkningens resiliens.

Analys av positiva resultat med exempel

1. BRDR: Under 2020-2021 utgör stort fokus att stärka den institutionella kapaciteten hos partnerorganisationen ADPC att integrera jämställdhet, mångfald och mänskliga rättigheter i projekt och den interna organisationen arbete. Tre jämställdhetsrådgivare har anslutits till projektet och arbete pågår för att bl.a. stärka ledarskapet inom organisationen och den etablerade Gender and Diversity Working Committee att kunna driva kapacitetsutvecklingsarbetet vidare efter BRDR-programmets avslut.
2. Irak: Projektet har fortsatt stöttats av en jämställdhetsrådgivare som bland annat har bidragit till att lyfta vikten av att samla in och analysera köns- och åldersuppdelad data i risk- och sårbarhetsanalyser och representation av kvinnor och civilsamhällesorganisationer i samverkansformer för krishantering.
3. Under uppstartsfasen av PPRD East 3 har jämställdhetsrådgivare aktivt stöttat programutformning och bistått med att öka förståelsen för landskontexterna och de möjligheter programmet har att främja jämställdhet, mänskliga rättigheter och social inkludering inom krishantering. Tydliga rekommendationer för fortsatta prioriteringar i programmet har tagits fram och indikatorer för att säkerställa att genus- och mångfaldsaspekter inkluderas i M&E-ramverk för att mäta effekter av programmet.

Analys av utmaningar och lärdomar

Kontinuerlig närvaro av jämställdhetsrådgivare i projekten är avgörande för att nå resultat. Att därför låta internt anställda rådgivare stötta ett flertal insatser har varit en framgång för att säkerställa kontinuitet och även lärande och merutnyttjande mellan insatser. Aktivt deltagande av rådgivare i uppstartsfasen av projekt genererar stora fördelar senare i projektet. Detta säkerställer att frågorna hamnar på agendan tidigt och integreras i resultat- och uppföljningsramverk och leder till ett större ägandeskap hos hela projektteamet att arbeta aktivt med frågorna - en grundförutsättning för att integrering av frågorna ska äga rum.

Polismyndigheten (4.2)

Förändringsteori

Polismyndighetens internationella freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet har goda förutsättningar att främja måluppfyllnad inom det konfliktförebyggande området. Stora delar av denna verksamhet fokuserar på polisreform och uppbyggnad av demokratiska polisorganisationer som tillgodoser hela befolkningens säkerhet och trygghet. Att bidra till att kvinnors, mäns, flickors och pojkers olika säkerhetsbehov uppfylls är en viktig del i att förebygga motsättningar och stävja konflikter. Genom exempelvis utbildning och rådgivning kring genusrelaterade frågor bidrar Polismyndigheten till mer jämställda, inkluderande och effektiva polisorganisationer.

Analys av positiva resultat med exempel

En systematisk och bred integrering av ett jämställdhetsperspektiv har varit en grundbult i Polismyndighetens reformsamarbete med exempelvis colombiansk, serbisk, moldavisk och albansk polis. Myndighetens samtliga utvecklingssamarbetsprogram har inkluderat kapacitetshöjande åtgärder på jämställdhetsområdet och därmed bidragit till mer inkluderande och effektivare polisorganisationer. Inom det bilaterala utvecklingssamarbetet med såväl Colombia som Serbien har Polismyndighetens representanter utvecklat Training of Trainers-koncept (ToT) för att stärka respektive lands polisorganisation i integrering av jämställdhetsperspektiv som ett led i att förebygga våld och konflikt. ToT-konceptet har visat sig vara framgångsrikt i att bygga ett lokalt ägarskap och på så sätt säkerställa mer långsiktiga effekter av arbetet. Sådan långsiktighet är troligtvis avgörande för att kunna bidra till handlingsplanens måluppfyllnad inom det konfliktförebyggande området.

Analys av utmaningar och lärdomar

Medan lokalt ägarskap och långsiktighet är enklare att uppnå inom ramen för Polismyndighetens fleråriga utvecklingssamarbetsprojekt så är det svårare att åstadkomma för myndighetens utsända inom utlandsstyrkan. Det finns ett flertal goda exempel på hur svensk polis har bidragit till lokal kapacitetsbyggnad på jämställdhetsområdet inom insatsverksamheten, exempelvis i Somalia och Sydsudan, men då de utsända och deras chefer inom insatserna regelbundet byts ut är det svårare att bygga upp långsiktiga relationer och skapa lokalt ägarskap. Polismyndigheten försöker fortlöpande att stärka inhämtning och överföring av erfarenheter från utlandsstyrkans utsända för att på så sätt skapa bättre förutsättningar för ny svensk personal att fortsätta att driva initierade projekt. Sådan erfarenhetsinhämtning sker exempelvis fortlöpande genom att de

svenska kontingentscheferna i varje insats rapporterar kring arbetet med kvinnor, fred och säkerhet under en särskild punkt i deras månadsrapporter till Polismyndigheten. Erfarenhetsinhämtningen från insatserna är tänkt att komma nya rotationer till godo genom den uppdragsanpassade insatsinformation kring kvinnor, fred och säkerhet som ges till den personal som myndigheten sänder ut.

Givetvis har även den pågående Covid 19-pandemin inneburit utmaningar vad gäller långsiktigheten i Polismyndighetens arbete med internationell fred och säkerhet. En kraftigt reducerad utlandsstyrka och personal som har bedrivit mycket av arbetet på distans har gjort att jämställdhetsrelaterade aktiviteter inom såväl det internationella utvecklingsarbetet som inom de internationella insatserna har tvingats ställas in eller pausas.

Förutom socioekonomiska och humanitära konsekvenser riskerar pandemin att förvärra befintliga konflikter. Pandemin har också en oproportionerlig inverkan på kvinnors och flickors tillgång till viktiga hälso- och sjukvårdstjänster, inklusive sexuella och reproduktiva hälso- och sjukvårdstjänster, vilket orsakar en förödande ökning av barn- och mödradödsfall. Kvinnliga civila samhällsorganisationer har spelat en nyckelroll för att sprida relaterad information och stödja leverans av humanitärt bistånd och andra nödvändiga leveranser. Det gäller också ekonomiska frågor. Kvinnors ekonomiska bemyndigande är nära kopplat till kvinnors deltagande - i det politiska livet, i samhället och i fredsprocesser. Covid-19-pandemin har belyst hur kvinnors ekonomiska bemyndigande är viktigt för ett motståndskraftigt svar. Som ledare för den globala aktionskoalitionen om ekonomisk jämställdhet prioriterar Sverige ekonomiska reformer för jämställdhet, jämställdhet på arbetsmarknaden och en feministisk handelspolitik. Digitaliseringsfrågor handlar t.ex. om information och desinformation i konfliktsituationer, hur våld mot kvinnor diskuteras online men även hantering av den digitala könsfördelningen och användning av nya möjligheter att inkludera kvinnor. Klimatförändringar är en avgörande fråga för vår generation. I en värld som står inför allvarliga och brådskande miljöutmaningar är det viktigt att se till att kvinnor, flickor, män och pojkar har lika möjligheter att bidra till våra hållbarhetsmål, inklusive de inom miljö- och klimatområdet. Jämställdhet, fredliga samhällen och miljö- och klimatbar utveckling är alla övergripande perspektiv i Sveriges utvecklingsarbete.

Sida (4.2)

Förändringsteori

Att inkludera ett jämställdhetsperspektiv samt säkerställa att kvinnor och män deltar på lika villkor för att förebygga konflikt är en förutsättning för att motverka grundorsaker till konflikt och hantera strukturella hinder för fred.

- Om kvinnor deltar, och ett jämställdhetsperspektiv inkluderas, i mekanismer för konfliktvarning och konfliktanalyser skapas bättre förutsättningar för att förstå och hantera grundorsaker till konflikt så som våld, maktstrukturer, sociala och ekonomiska faktorer samt främjar arbetet med konfliktprevention.
- Om stöd ges till civilsamhället och särskilt till kvinnorätsorganisationer skapar det förutsättningar för ökad dialog, mobilisering och förtroendeskapande på lokal, nationell och internationell nivå, samt kunskap om kvinnors roll i att förebygga konflikter.
- Om kvinnors ekonomiska egenmakt stärks och kvinnor får delta i ekonomisk utveckling och beslutsfattande, skapas förutsättningar för att förebygga konflikter, stärka den nationella ekonomiska utvecklingen och bidra till att stärka kvinnors demokratiska- och mänskliga rättigheter.
- Om pojkar och män inkluderas i arbetet för jämställdhet, våldsförebyggande och fredsfrämjande, skapas bättre förutsättningar för att hantera grundorsaker till konflikt och stärker mänskliga rättigheter för både kvinnor och män.

Analys av positiva resultat med exempel

Sida har under resultatperioden gett fortsatt stöd till **konfliktförebyggande insatser**, dialog och förtroendeskapande processer. Genom strategisk dialog och mer systematisk bedömning och uppföljning kopplad till konfliktkänslighet och jämställdhetsintegrering har insatser fått ökat genomslag i form av åtaganden och särskilda insatser för konfliktprevention. Det finns dock stor potential i att ytterligare förstärka denna koppling, genom metodutveckling, dialog och lärande. Den inverkan som covid-19 har haft i flertalet konfliktdrabbade länder, såsom minskad matsäkerhet, ökad arbetslöshet/minskade försörjningsmöjligheter i takt med en allmän ekonomisk recession och i vissa fall minskat förtroende för regeringen, minskar social sammanhållning och skapar grogrund för våldsamheter. Generellt rapporteras redan en ökad kriminell aktivitet i många konfliktkontexter och redan tidigt under pandemin såg världen en ökning av könsrelaterat våld/våld i hemmet. Många samarbetspartner har gjort stora ansträngningar för att anpassa sin verksamhet och bidra till att minska negativa påverkan av pandemin på konflikter och därmed ökat sitt konfliktpreventiva arbete. För att nå resultat krävs konsekvent jämställdhetsintegrering i samtliga insatser i kombination med stöd riktat till organisationer och nätverk som har kvinnors rättigheter, ekonomiska utveckling och jämställdhet som huvudmål. Det direkta stödet fokuserar på att stärka organisationernas kapacitet att arbeta långsiktigt och strategiskt, därför är resultaten ofta kopplade till långsiktiga åtagande för att förebygga konflikt. Inom de globala och regionala stöden har flera samarbetspartner utvecklat **verktyg för bättre analys** för att förstå grundorsaker till konflikt och hur dessa relaterar till genus. Fortfarande behövs ett större genomslag för denna typ av verktyg, och möjligheten att anpassa dem till specifika kontexter och program.

- På **global nivå** har WILPF utvecklat verktyg och guide för feministisk politiskt-ekonomisk analys. Verktyget är viktigt för att sätta maktstrukturer och ojämlikheter i centrum för att förstå underliggande orsaker till krig och konflikt, men också för att ge den traditionella analysen ett genusperspektiv och leda vägen mot en jämlik och rättvis fördelning av makt och resurser. Under 2020 användes metoden för att integrera WPS i analys för MR-mekanismer för exempelvis Ukraina, Libanon och Zimbabwe och global migration.⁶⁵
- Conciliation Resources och Saferworld har gemensamt tagit fram ett metodpapper för jämställdhets och konfliktkänslighet vilket förfinades under 2020 då de i oktober lanserade såväl lärdomar som ett verktyg och guide för hur detta ska omsättas i praktiken.⁶⁶
- Inom ramen för **Regionalt Afrika** lanserades en UNSCR 1325 jubileumsbok: "She Stands for Peace" och en två-dagars högnivåmöte ordnades gemensamt av UNOAU och AUC med syfte att ge en plattform till afrikanska kvinnors engagemang, dela erfarenheter och hitta konkreta förslag bortom 2020, stärka partnerskap för att leverera på WPS agendan i AU:s flaggskeppsprogram "Silencing the guns in Africa" och att identifiera konkreta åtgärder för att stärka ansvarsutkrävandet i regionen.⁶⁷

⁶⁵ WILPF Annual report to Sida, 2020, Dox 009837/21, sid 16

⁶⁶ CR:s årsrapport 2019, Dox 018972/20, sid 13 <https://www.c-r.org/learning-hub/gender-sensitive-conflict-analysis-facilitators-guide>

⁶⁷ Dox dokument: 006121/21

- Det finns några exempel på resultat som rör **systematiskt ökad motståndskraft och beredskap** mot konflikt och våld. I **DRK** har Sidas stött FN i dess arbete med att förbättra koordinering och ökat integreringen av analys av sexuellt våld. Genom det integrerade MR-kontoret har seniorrådgivaren för skydd av kvinnor (SWPA) arbetat tillsammans med den nationella polisen och militären och genomfört deras interna arbetsplaner för att minska sexuellt våld och stärkt "early warning" mekanismer samt haft direkt kontakt med konfliktaktörer för att öka medvetenheten om sexuellt våld.⁶⁸
- En stor del av stödet under detta målområde har gått till **civila samhället och kvinnorrättsorganisationer på lokal och nationell nivå**. Mobilisering av civila samhället har skapat förutsättningar för dialog och försoning, och kvinnoorganisationer har haft en särskild roll att förebygga konflikter lokalt, och bidragit till större samförstånd, förtroende och långsiktig utveckling för fred. Detta område går in i 4.1.
- Ett annat viktigt arbete med en global ansats är stödet till **Global Fund for Women**. Fondens prioriterar att stärka kvinnors ledarskap i konflikt och återuppbyggnad. Genom Sidas bidrag ökar finansieringen och uppbyggnad av kvinnorrättsorganisationer världen över och bidrar till resultat inom såväl SRHR, kvinnors ekonomiska egenmakt och arbetet mot könsrelaterat våld vilket omfattar flera av handlingsplanens mål. Fler än 300 organisationer får stöd årligen och många verkar i länder som är stängda eller delvis stängda för civilsamhället (84% under 2019). Över 1,5 miljoner individer beräknas direkt ha nåtts av organisationernas arbete.⁶⁹
- I **Liberia** har UN Women och Kvinna till kvinna/WANEP bidragit till att skapa så kallade fredshyddor vilka har fungerat som ett verktyg för att skapa dialog och bygga förtroende mellan kvinnor och flickor påverkade av konflikt från olika samhällen. De har bland annat kunnat arbeta tillsammans med lokalt fredsbyggande och medling i konflikter, att förebygga och ge stöd vid könsrelaterat våld men även verkat för kvinnors företagande och inkomstgenererande. Fredshyddorna kunde också ta en aktiv roll i att motverka konsekvenserna av Covid-19 pandemin.⁷⁰
- I **DRK** har stödet till International Alert adresserat sociokulturella könsnormer genom dialogskapande aktiviteter med män vars kvinnliga partner arbetar inom småskalig handel. Dessa aktiviteter har lett till minskat våld mot kvinnor i nära relationer vilket ökat möjligheterna för kvinnor att stärka sin roll och egenmakt både i hemmet och i sitt samhälle.⁷¹
- I **Syrien** har den lokala partnern SARA (via NPA), specialiserad på kvinnors rättigheter och att motverka våld mot kvinnor, drivit en kampanj för fredlig samexistens på lokal nivå. De har fått ett brett accepterande i lokalsamhällena och från lokala myndigheter och lokala kvinnokommittéer. Kapacitetsstöd genom Kvinna till kvinna har varit ett annat sätt att stärka sex civilsamhällespartner i landet.⁷²
- I **Myanmar** etablerades under 2020 Women Network Rakhine State som ett resultat av stödet till Peace Support Fund, ett kvinno nätverk med medlemmar från alla delar av Rakhine med olika etniciteter och religiös åskådning. Under 2020 och början av 2021 har nätverket bedrivit kampanjer mot hatpropaganda.⁷³
- I **Somalia** har Interpeace projekt lokalt ökat motståndskraften mot konflikt i Galkayo genom att engagera personer från kvinnor och ungas fredsnätverk att ha gemensam koordinering rörande ansträngningar mot fred och försoning. Detta i sin tur ledde till ett Nabadoon fredssamtal forum där 150 personer (hälften kvinnor) diskuterade vägen mot en hållbar fred. Processer för försoning genomförs även i Galmudug, South West, Jubaland och Hirshabelle för att skapa plattformar för dialog. I Mudung bidrog ökad proaktivt deltagande av unga och kvinnor till försoning mellan byarna Towfiq och Afbarwaqo.⁷⁴
- Sida globala partner Saferworld arbetar med vapenkontroll och bidrog till genomgången om tolkning av vapenhandelsfördraget: internationell mänsklig rättighet och könsbaserat våld i artikel 7 Riskbedömningar och till kapitlet om "Kön, könsbaserat våld och ATT" under 2019 ATT Monitor-rapport. Vi gör också ansträngningar för att säkerställa att SPAN-nätverkets arbete med säkerhetspolitik är könssensitivt och omfattar ett meningsfullt deltagande av kvinnoledda organisationer. WILPF arbetar också med ATT och vapenkontroll.
- Som beskrivs mer utförligt under 4.3 så går det att urskilja en framåtgående trend i Sidas arbete kring en ökad användning av medier som verktyg för att utmana negativa sociala och kulturella könsnormer och för att förebygga könsrelaterat våld, konflikt samt negativa könsnormer och ojämlikhet.

⁶⁸ Dox dokument: 005716/21

⁶⁹ Dox document 005131/21

⁷⁰ Dox dokument: 010992/21

⁷¹ Dox dokument: 005716/21

⁷² Dox dokument 005747/21

⁷³ Dox nummer 010185/21

⁷⁴ Insats 11336, Interpeace Annual Report 2019-2020

- Arbetet med att **motverka radikaliserings och våldsbejakande extremism** är inte så framträdande i Sidas arbete som enskilda insatser utan är oftare integrerade i en mer holistisk ansats. I strategin för **Somalia** och **Regional Afrika** finns dock detta explicit uttryckt.
- I **Somalia** fortsatte PCVE-koordineringsenheten vid statsministrarnas kontor, genom UN MPTF II, att motverka spridningen av "hate-speech" och uppmuntran till våld genom utvecklande av informationskampanj om covid-19, där hälsoinformation kombineras med religiös vägledning. Tillsammans med FMS:s PCVE fokuspunkter har nationella konsultationer genomförts med somaliska klanledare för att motverka Al-Shabaabs falska narrativ om islam. Lokala nätverk har etablerats för att lyfta fram islam som en fredlig religion. Det har också utformats en handbok om hur man bemöter den förvrängda version av islam som Al-Shabaab använder i politiska syften. Framsteg har dock nåtts inom det interministeriella samarbetet för hantering av religiösa institutioner över hela Somalia.⁷⁵
- Genom **regionalt stöd** i Afrika har Sida även genom nätverket WANEP tidigare stöttat framtagande av riktlinjer för operationalisering av jämställdhetkänslig fredsarkitektur i motverkandet av våldsamt extremism i konfliktdrabbade områden i Nigeria. Nu har organisationen utvecklat en läroplan för att motverka våldsamt extremism vilket ska godkännas och inkluderas i skolor i Sahel och Nigeria⁷⁶.
- I vissa fall är insatserna inte direkt designad för att motverka radikaliserings men bidrar till det ändå, som exempelvis i **DRK** där ett nytt projekt startade i september 2020 som bygger på en sekventiell uppsättning insatser inklusive terapeutiska gruppssessioner för ungdomar som är villiga att lämna våldsamma grupper och istället få sysselsättningsmöjligheter. Projektet har inledningsvis riktat sig till tre kommuner i Kinshasa (Makala, Kinshasa och Selembao)⁷⁷. I andra fall kan program för ökad sysselsättning eller stärkt säkerhet ha den andrahandseffekten.
- Jämställdhet och kvinnors **deltagande i statsbyggandeprocesser** utgör en del av konfliktförebyggande arbetet både på lokal och nationell nivå. Handlingsplanens mål 4.2.3 omfattar därför bara en liten del av Sidas insatser för att främja **säkerhet och trygghet för medborgare** och går ofta in i eller har synergier med annat arbete som görs, även inom arbetet att främja demokrati och mänskliga rättigheter. I några fall har även globala ansatser haft bäring på arbetet, som Parliamentarians for Global Action som har organiserat aktiviteter för att medvetandegöra och mobilisera medlemsparlamentarikerna om UNSCR 1325⁷⁸.
- Som nämns under 4.1, så stödjer Sida UN Women i framtagandet av nationella handlingsplaner för kvinnor, fred och säkerhet i en rad länder, och specifika insatser för att stärka implementeringen av dessa. De nationella handlingsplanerna kan utgöra viktiga instrument för det bredare arbetet för att förebygga konflikt men riskerar att underprioriteras i nationella policy och budgetprocesser, något som kraftigt hindrar implementering.
- I **DRK** har ett resiliensprojekt som drivs av TROCAIRE i ett postkonfliktområde i provinsen Ituri skapat 21 kommittéer för att arbeta tillsammans om olika skyddsmekanismer för befolkningen. Dessa har inkluderat arbete för att förebygga könsbaserat våld, juridisk rådgivning, psykologiskt stöd och information om vart man kan vända sig för hjälp. Rapporteringen från projektet visar att kommittéerna uppskattas mycket av lokalsamhällena och ses som neutrala och inkluderande platser.⁷⁹
- I **Bosnien och Hercegovina** har Kvinna till kvinna stött lokala organisationer för att stärka lagskyddet för kvinnor mot våld och en ny lag antogs i Republika Srpska efter ett långsiktigt påverkansarbete och kapacitetstärkande av relevanta institutioner och skyddsmekanismer för att förebygga våld.⁸⁰
- I **Colombia** har ett projekt med syfte att stärka kapaciteten kring UNSCR 1325 hos försvarsministeriet, militären och polisen, i samarbete med Kvinna till kvinna och FBA, lett till att sätta igång 22 olika förändringsprojekt inom dessa centrala institutioner för att öka säkerhet och trygghet.⁸¹
- I **Ukraina** har 11 höga utbildningsinstanser för säkerhets- och försvarssektorerna institutionaliserat metoder för att integrera jämställdhet i sina läroplaner vilket kommer att öka kunskap och kapacitet för både nya och redan antagen personal.⁸²
- I **Palestina** bidrar biståndet till att stärka rättssystemet i bred bemärkelse men också när det gäller våld mot kvinnor. Exempelvis har domare, polis och åklagare i sina roller för att bättre kunna använda lagrummet till internationell standard när det gäller våld mot kvinnor genom Palestinian Judicial Institutes program som startade 2020. De specialiserade åklagarna och cheferna för familje- och ungdomsrätterna blev bättre på att

⁷⁵ Strategirapport Somalia, mars 2021

⁷⁶ WANEP End of year narrative report 2019, sid 22

⁷⁷ Strategirapport DRK, mars 2021

⁷⁸ PGA årsrapport 2019

⁷⁹ Dox dokument: 005716/21

⁸⁰ Supporting Womens Civil Society in improving the insitutional reponse to GBV in Bosnia and Hercegovina, Kvinna till Kvinna, Årsrapport 2019, sid 1 (Insats: 12022)

⁸¹ Dox domument: 005677/21

⁸² Dox dokument: 005689/21

bedöma risker för våld mot kvinnor och ytterligare chefsåklagare fick fortbildning i åtgärder och service för överlevare av våld.⁸³

- Stöd till **kvinnors ekonomiska egenmakt** har varit ett prioriterat område i handlingsplanens fokusländer och erfarenheterna visar både på goda resultat men också på stora utmaningar. Framförallt bidrar kvinnors ekonomiska egenmakt till att stärka kvinnors deltagande och till att förändra normer om kvinnors ekonomiska och sociala roll i samhället.
- I **Mali** har ett nytt stöd via Mercy Corps identifierat drivkrafter, utmaningar, möjligheter och inkörsportar till att stärka kvinnors och flickors ekonomiska motståndskraft. I programmeringen har tillträde till finansiering och inkomstgenererande aktiviteter identifierats som kritiska för att stärka resiliensen och inflytandet av dessa grupper i samhället.⁸⁴
- I **Colombia** har stöd genom UN Women lett till att 50 företag i landet har skrivit på principer om kvinnors egenmakt vilket inkluderar erkännande av omvårdnadsarbete och introduktion av verktyg kring maskulinitet i den privata sektorn.⁸⁵
- I **Syrien**, genom bidrag till International Rescue Committee i Libanon och Jordanien har under 2020 minst 19 000 syriska kvinnor på flykt fått fortbildning, inklusive finansiell och juridisk kompetens, och möjligheter att starta småskaligt företagande och kunna försörja sig. Samtidigt gav Syrian Resilience Consortium "start-up grants" för initiativ drivna av kvinnor inom exempelvis sömnad och jordbruk samt hemmabaserad "cash-for-work" som att producera återanvändningsbara ansiktsmasker och tvål.⁸⁶
- I **DRK** har International Alerts projekt för att underlätta och stimulera gränsöverskridande handel mellan DRK, Rwanda och Burundi fortsatt under 2020 trots att gränserna var stängda under perioder. De omkring 800 kvinnor som ingår i projektet har bland annat fått stöd att utveckla sin affärsverksamhet, vilket leder till högre inkomster, och tillgång till finansiella tjänster genom att tidigare informella spargrupper har formaliserats via kooperativa sparkassor. Och Norwegian Refugee Council (NRC) implementerar ett projekt i Tangayika som till stor del riktar sig mot unga kvinnor för att stärka deras ekonomiska egenmakt samt hjälpa dem att bryta gendernormer. Inom projektet har till exempel unga kvinnor utbildats till mekaniker och motorcykelchaufförer. 551 ungdomar, inklusive 289 flickor, fortsatt sin yrkesutbildning under året. De startade ekonomiska aktiviteter och har fått bättre självförtroende samtidigt som deras sociala situation förbättrats.⁸⁷
- I norra **Irak** har Mercy Corps, i nära samarbete med lokala organisationer, sökt stärka utveckling för fredliga miljöer för återvändande i de konfliktdrabbade områdena i Ninewa med fokus på kvinnor och ungdomar, samt stöd till ekonomisk försörjning där arbetet har resulterat i sysselsättningsskapande stöd och social dialog för att hantera kriser. För att svara mot de behov som uppstått på grund av Covid-19 med minskade möjligheter till försörjning, har Mercy Corps delvis ställt om verksamheten för att stödja mikroföretag och små och medelstora företag som drabbats av pandemin.⁸⁸
- Genom regionalt stöd till UNFPA i **Jemen** har arbetet fortsatt med etablerandet av "Women2Women" grupper i fyra provinser. Totalt finns nu 12 aktiva kvinnoätverk i dessa, vilket lett till förbättrat stöd (Peer-support) med koppling till marknadsmöjligheter.⁸⁹
- I **Liberia** har Kvinna till kvinna arbetat med särskilt utsatta grupper av kvinnor och unga kvinnor skapat lånegrupper på bynivå och på så sätt skapat egna arbetstillfällen inom tvåltillverkning, palmkärneolja, pärl- och sandaltillverkning. Detta har stärkt den ekonomiska egenmakten och höjt statusen för kvinnorna som nu såväl skickar barnen till skolan, bygger hus och vågar kräva rättvisa när de blir dåligt behandlade.⁹⁰
I **Myanmar, Mali och Liberia** har Sida tidigare tagit fram studier kring **maskulinitetsnormer** i syfte att öka kunskapen kring rådande könsroller och maskulinitet och hur dessa kan normer kan utmanas. Studierna undersökte också hur normer av maskulinitet påverkar SGBV. Ett ytterligare exempel är **Ukraina** där Sida stöttat UN Women i framtagandet av den första studie kring maskulinitetsnormer inom säkerhetssektorn i landet. Studien har färdigställts och lanserades i mars 2021 och kommer vara en del av den fortsatta nationella kampanjen i att bekämpa negativa könsnormer inom säkerhetssektorn.⁹¹ Att arbeta med skadliga könsnormer är viktigt för att synliggöra underliggande orsaker till ojämställdhet.
- I **Bosnien och Hercegovina** har UN Women aktivt arbetat med män och unga pojkar för att förändra beteendemönster som ett resultat av negativa könsnormer. Exempelvis har s.k. 'Be a Man Clubs' inrättats runt

⁸³ Dox dokument: 005786/21

⁸⁴ Dox dokument: 005746/21

⁸⁵ Dox dokument: 005677/21

⁸⁶ Dox dokument 005747/21

⁸⁷ Strategirapport DRK, mars 2021

⁸⁸ Strategirapport Irak, mars 2021

⁸⁹ UNFPA årsrapport, 2020

⁹⁰ Dox dokument 005730/21

⁹¹ Dox dokument: 005689/21

om i landet. Ytterligare ett strategiskt stöd ges till Sarajevo Open Centre (SOC) som är den ledande organisationen för HBTQI-frågor i landet och har visat ett starkt ledarskap under 2019 och organiserade landets första Pride-parad i Sarajevo. På grund av covid-restriktioner genomfördes paraden 2020 digitalt. Trots restriktioner, inte minst inskränkningar i mötesfriheten, är SOC och HBTQI-gemenskapen fast beslutna om att fortsätta arbeta mot hatbrott och för rättigheter för alla människor.⁹²

- I **Liberia** har arbetet med att stoppa SGBV i utvalda utsatta områden som West point och Slipway börjat ge resultat i och med att män och ungdomar involverats. Aktiviteter har ökat medvetenheten, dialogen och involverat både formella och informella lokala nyckelaktörer. Och genom att involvera pojkar och män i de etablerade kvinnoforumen i Grand Bassa och Bong har genomslaget för kvinnors agenda ökat och männen ställde sig exempelvis bakom kvinnliga senatskandidater i de "mid-term elections" som hållits och där en av representanterna vann.⁹³
- För att engagera män och pojkar på lokal nivå i **Syrien** har International Rescue Committee utvecklat en läroplan som tar sig an maktstrukturer mellan kvinnor och män samt negativa könsnormer i förebyggandet av könsrelaterat våld mot kvinnor och flickor.⁹⁴
- I **Colombia** har arbetet bidragit till att stärka förebyggandet av könsrelaterat våld genom utbildning inom genus och maskulinitetsfrågor för kvinnliga och manliga före detta FARC-soldater. I samarbete med UN Women har strategier utvecklats för icke-våldsamma maskuliniteter vilket kan stärkas ytterligare.⁹⁵
- Inom ramen för det **regionala programmet MENA** har UN Women i **Libanon** arbetat med att stärka deltagandet för pojkar och män i konfliktförebyggande arbete för att öka jämställdhet och motverka GBV - inklusive konfliktrelaterat sexuellt våld. Exempelvis har UN Women påverkat utbildningsplanerna för centrala militära och säkerhetsinstitutioner inklusive militär och polis (Lebanese Armed Forces, the General Security/border control, och Internal Security Forces/police). Utbildningsplanerna som används för att utbilda soldater och officerare inkluderar bland annat en enkät för att mäta attitydförändringar samt kommunikationsmaterial baserat på studien "Images" om män och kvinnors attityder och värderingar kring jämställdhet i Libanon.⁹⁶
- Den globala organisationen Men Engage har våldsprevention som ett viktigt arbetsområde och arbetar mot negativa maskulina normer som bidrar till våldskulturer både i krig, kriminalitet och nära relationer. En av medlemmarna arbetar exempelvis i **DRK**, med kontor i Goma där de verkar direkt i lokalområdena för att öka medvetenheten bland män kring deras roll i våldet och med olika typer av informationskampanjer.⁹⁷

Analys av utmaningar och lärdomar

Många konfliktkontexter har fortsatt präglats av repressiva styren och ett krympande utrymme för civilsamhället att verka. I samband med pandemin har det i flera länder vidtagits långtgående åtgärder som ytterligare medfört inskränkningar av människors mänskliga rättigheter framförallt mötes-, yttrande- och rörelsefrihet. Sidas samarbetspartner i konfliktkontexter är vana vid att de yttre omständigheterna förändras och att anpassa verksamheten utifrån rådande situation. Det har inneburit att det mesta av verksamheten trots pandemin gått att genomföra.

Behovet av att arbeta mer med grundorsakerna till konflikt och de strukturella hindren för kvinnors meningsfulla deltagande i det konfliktförebyggande arbetet blir tydlig i strategirapporteringen från flera kontexter. De strukturella hindren och marginalisering skapar dessutom svårigheter för kvinnor och utsatta grupper att kunna engagera sig. På samma vis är det en fortsatt utmaning inom kvinnors ekonomiska egenmakt i konfliktdrabbade kontexter. Konservativa värderingar, normer och lagstiftning, liksom brist på tillgång till ekonomiska resurser, samt könsrelaterat våld och det obetalda arbetet i hemmet begränsar kvinnors ekonomiska egenmakt. Negativa könsnormer är ofta orsaker till ojämlikhet och konflikt, och dessa förstärks också under och efter konflikt. I majoriteten av dessa länder har den socioekonomiska utvecklingen stagnerats eller avsevärt försämrats under de senaste åren med pandemi vilket, på grund av negativa könsnormer, utlöser ytterligare en spiral av könsrelaterat våld. Detta då normen i många av dessa länder är att mannen ska försörja sin familj och arbetslösheten bland män tenderar att bli en bidragande faktor till att främst unga män omfattar en traditionell syn på mäns och kvinnors roller och motarbetar jämställdhetsagendan. Det finns därav ett fortsatt behov att mobilisera män och pojkar i arbetet för jämställdhet, utmana traditionella

⁹² Strategirapport Bosnien och Hercegovina, mars 2021

⁹³ Dox dokument 005730/21

⁹⁴ Dox dokument: 005747/21

⁹⁵ Dox dokument: 005677/21

⁹⁶ Dox dokument: 006119/21

⁹⁷ Men Engage Alliance 2020-2025, dox dokument 040305/20

maskulinitetsnormer och skapa förutsättningar för att minska våldet både i hemmet och samhället. Därför har Sida ökat sitt engagemang bilateralt i att förstå och arbeta mer med detta område.

- Trots att Sida ökar det långsiktiga kärnstödet under resultatperioden så minskar de generella möjligheterna att erhålla denna finansieringsform för många av civilsamhälle- och kvinnorrättsorganisationer, såväl **globalt**⁹⁸, **regionalt**⁹⁹ som i till exempel i **MENA**-regionen¹⁰⁰. Denna trend innebär både en generell minskning och en förskjutning till mer kortsiktiga och projektinriktade stöd från det internationella samfundet och många biståndsgivare. Sammantaget med det faktum att utrymmet för civila samhället krymper och är omgärdad av utökade restriktioner, så ger det även begränsningar i förtroendet för dessa aktörer och vad de kan åstadkomma.

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna (4.2)

Förändringsteori

Att inkludera ett jämställdhetsperspektiv samt att främja kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter är grundläggande komponenter i förebyggandet av våld mot kvinnor och flickor i tider av såväl fred som konflikt, samt i postkonflikt för att förhindra återfall i konflikt och motverka strukturella grundorsaker till konflikt.

Analys av positiva resultat med exempel

Under 2020 lanserades ett globalt initiativ för att påskynda genomförandet av WPS-agendan inom ramen för uppföljning av Pekingplattformens åtaganden för jämställdhet, en Women, Peace and Security and Humanitarian Action Compact (WPS-HA Compact). Som katalytisk medlem i WPS-HA Compact ger Sverige rådgivande och politiskt stöd, särskilt när det gäller kvinnors meningsfulla deltagande i alla faser och spår av fredsprocesser och om kvinnors ekonomiska säkerhet som en förutsättning för deltagande. Sverige använder också ett nexus-tillvägagångssätt för att genomföra WPS och humanitära insatser.

Sverige blev vidare 2020 WPS-champions inom FN-samarbetet Action for Peace keeping (A4P) och där strävar SE efter en bred implementering av WPS inom fredsbevarande, t.ex i utförandet av fredsbevarande insatser. Inom ramen för FN:s fredsbyggande kommission (Peace Building Commission) driver Sverige ett fokus på WPS och genomförandet av den jämställdhetsplan som antagits. Sverige bidrar även med medel till FN:s fredsbevarande fond som delvis finansierar verksamhet till stöd för flickors och kvinnors deltagande i fredsprocesser. Under 2020 utsågs ambassadör Annika Söder av FN:s generalsekreterare till medlem i en grupp med syfte att ge råd till en översyn av FN:s fredsbyggande arkitektur. Annika Söder fokuserade särskilt på WPS och hade möten med såväl internationella som svenska experter och civilsamhällesföreträdare för att ta in synpunkter.

Regeringens förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism bygger på ett övergripande jämställdhetsperspektiv. Alla åtgärder mot våldsbejakande extremism tar hänsyn till både kvinnor och män. För att förstå hur olika extremismmiljöer förhåller sig till maskulinitet är jämställdhet en viktig aspekt av det förebyggande arbetet, vilket berörda myndigheter är väl medvetna om. Nordiska rådet har finansierat en studie om "Kvinnor i våldsbejakande extremism i Sverige" som publicerades 2021.

Sverige är en stark förespråkare för jämställdhetsmedveten vapenkontroll och förespråkar ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med att motverka olagliga flöden av handeldvapen och lätta vapen, liksom när det gäller bekämpning av landminor och klusterammunition. År 2020 avsatte Sverige 10 miljoner kronor till Saving Lives Entity, en innovativ modalitet med starkt jämställdhetsfokus som syftar till att motverka olagliga flöden av handeldvapen och lätta vapen. Sverige är också ett starkt stöd för vapenhandelsfördraget, som innehåller särskilda bestämmelser om bedömning av risken för att exporterat material används för att begå eller underlätta allvarliga handlingar av könsrelaterat våld eller allvarliga våldshandlingar mot kvinnor och barn.

Analys av utmaningar och lärdomar

⁹⁸ Strategirapport Hållbar fred, mars 2021

⁹⁹ Fördjupad strategirapport för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara 2016–2021

¹⁰⁰ Strategirapport för regionala MENA-strategin, mars 2021

Viktigt att koppla agendan för kvinnor, fred och säkerhet till agendan för hållbar fred och agenda 2030. Flera frågor överlappar mellan kvinnor, fred och säkerhet och agenda 2030 vilket inte minst belysts av Covid-19 pandemin.

Tematisk prioritering 4.3: Stärkt skydd av kvinnor och flickor

FBA (4.3)

Under 2020 har FBA i begränsad omfattning, men något mer substantiellt i jämförelse med tidigare år, bidragit till målet om stärkt skydd av kvinnor och flickor från alla typer av våld i samband med och efter väpnad konflikt. Det ökade bidraget har framförallt kommit till stånd genom en satsning i Somalia som FBA har gjort under 2020, och som har resulterat i konkreta åtgärder för att öka somaliska kvinnors möjlighet att delta säkert i exempelvis nationella val. FBA arbetar även indirekt med målet i olika insatser med fokus på normer snarare än konkreta skyddsåtgärder. Dessa insatser redovisas dock inte i tabellen ovan men nämns här eftersom sexuellt våld integreras genomgående i flera delar av verksamheten. Exempelvis ingår diskussioner om konfliktrelaterat sexuellt våld i FBA:s DDR- och SSR-arbete. I verksamhet som genomförts i Colombia 2020 lyfte FBA t.ex. fram modeller för skydd av kvinnor och flickor i diskussioner om maskulinitetsnormen inom ramen för myndighetens kurser i säkerhetssektorreform.

Förändringsteori med exempel från FBA:s program för inkluderande fredsbyggande i DRK som riktar sig till deltagare inom statliga institutioner och civilsamhället

I DRK arbetar FBA för att bidra till att statliga institutioner och civilsamhällesorganisationer förebygger sexuellt och könsrelaterat våld och främjar kvinnors deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande processer. För att uppnå detta, arbetar FBA utifrån antagandet att det krävs ökad kunskap och kapacitet att identifiera och motverka ojämställdhet inom relevanta institutioner och organisationer där arbetet planeras, genomförs och följs upp med ett jämställdhetsperspektiv. Dessutom behöver det finnas en miljö som möjliggör främjandet av jämställdhet genom förekomsten av jämställdhetsfrämjande normer och attityder hos både kvinnor och män inom relevanta institutioner och organisationer. För att individer och organisationer på längre sikt ska fortsätta att främja jämställdhet bedömer FBA att det även behöver finnas stödande nätverk som kan inspirera och stödja arbetet med att främja jämställdhet kontinuerligt över tid. Under 2017-2018 genomförde därför FBA två utbildningsprogram med fokus på att öka kunskap och kapacitet hos individer inom statliga institutioner och civilsamhällesorganisationer i östra DRK. Efter avslutade program genomfördes sedan ett uppföljningsprogram under 2019-2020 med fokus på att stödja deltagarna och deras organisationer att institutionalisera jämställdhetsintegrering i organisationernas arbete genom kontinuerlig rådgivning och tillgång till mentorer. FBA faciliterar dessutom ett nätverk av personer som arbetar med att främja jämställdhet i DRK där deltagarna i programmet ingår. Nätverket har regelbunden kontakt med fokus på att utbyta erfarenheter, dela konkreta exempel och diskutera utmaningar.

Analys av positiva resultat med exempel från FBA:s bidrag till konceptutveckling till stöd för etablerandet av en 'Women's Situation Desk' i den somaliska polisens 'Joint Operations Center' (JOC)

FBA har under året gett stöd till planeringen av säkerheten kring det nationella valet i Somalia med fokus på att säkerställa att kvinnors säkerhetsbehov som kandidater och väljare beaktas i säkerhetsplaneringen. FBA har bl.a. tagit fram ett koncept i samarbete med FN till stöd för etablerandet av en 'Women's Situation Desk' (WSD) bemannad av specialutbildad polis i varje stad som valet genomförs. Tanken är att den struktur som beskrivs i ett konceptpapper ska finnas kvar efter valet och ingå i den somaliska polisens reguljära arbete. Därmed är arbetet med säkerheten kring valet nära kopplat till övrigt jämställdhetsarbete som FBA bedriver i samarbete med den somaliska polisen. FBA planerar även att utbilda den personal som ska bemanna deskarna. Arbetet med konceptutvecklingen av WSD föregicks av en workshop som FBA anordnade tillsammans med UN Women. Workshopen sammanförde representanter från civilsamhället och säkerhetssektorn som gemensamt arbetade fram nyckelrekommendationer som kunde tas med i planeringen av säkerheten kring valet. Workshopen bidrog till dialog mellan säkerhetsaktörer och civilsamhället – ett relativt ovanligt format i den somaliska kontexten – vilket bör ses som ett värdefullt resultat i sig.

Analys av utmaningar och lärdomar från FBA:s samarbete med ECOWAS och utbildningen om konfliktrelaterat sexuellt våld (Training of Trainers)

FBA har ett etablerat samarbete med ECOWAS, Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap, med fokus på jämställdhetsintegrering och har bl.a. genomfört en utbildning om konfliktrelaterat sexuellt våld (Training of Trainers). ECOWAS har inlett ett arbete med att stärka skyddet av kvinnor och flickor men hittills är FBA:s erfarenhet att arbetet i ECOWAS är personberoende och att frågan därför inte fått det breda fäste som skulle vara önskvärt. En möjlig åtgärd för att uppnå mer långsiktigt hållbara resultat skulle kunna vara att exempelvis få en genusrådgivare på plats som kan upprätthålla arbetet med frågan löpande och som kan bidra till att göra

de punktinsatser som FBA genomför mer slagkraftiga hos mottagaren. ECOWAS har också under coronapandemin visat sig ha en relativt låg grad av digital mognad, vilket har resulterat i att samarbetet och uppföljningsarbetet stundtals fortlöpt i mycket långsam takt. Ett exempel på detta är att lanseringen av riktlinjerna för jämställdhetsintegrering som rapporteras under mål 4.1 fått skjutas fram till januari 2021 samt att vissa digitala mentoringsmöten fått ställas in.

Kustbevakningen (4.3)

Förändringsteori

Kustbevakningen har inget utpekat ansvar inom fredsfrämjande insatser men är en av de myndigheter som deltar i arbetet med Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016 – 2020. Kustbevakningen har valt att fokusera arbetet inom myndighetens uppdrag inom Europeiska unionens operativa samarbete för förvaltningen av Schengenområdets yttre gränser.

I arbetet inom Europeiska unionens operativa samarbete för förvaltningen av Schengenområdets yttre gränser deltar Kustbevakningen i operationer som koordineras av European border and coast guard agency, FRONTEX. Syftet med deltagandet är gränsövervakning vid EU's yttre gränser och omhändertagande av flyktingar som kommer till den gemensamma gränsen. Under 2020 har myndigheten deltagit i flera operationer, med övervakningsflyg och övervakningsfartyg.

Under deltagandet lägger myndigheten stor fokus på omhändertagandet av flyktingar och arbetar för att säkerställa deras rätt att få eventuell asylsökning prövad. Kustbevakarna arbetar också aktivt med att identifiera personer som har särskilda skyddsbehov, däribland kvinnor och flickor, och försöker utreda om någon har varit utsatt hot eller våld under deras flykt som kräver fortsatt omhändertagande och utredning.

Analys av positiva resultat med exempel

I rekryteringen av deltagande personal sätts besättningarna ihop främst efter kompetens och behörighet. Myndigheten har även bestämt att besättningssammansättning ska kunna bemöta olika behov. T.ex. ska besättningen bestå av minst en man och en kvinna eftersom erfarenhet visar att det underlättar om kvinnliga flyktingar möts av en kvinnlig myndighetsrepresentant och omvänt för män.

Analys av utmaningar och lärdomar

Innan deltagandet i operationer får alla deltagare utbildning i frågor som rör mänskliga rättigheter, med ett särskilt fokus på frågor som berörs i arbetet med Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016 - 2020.

En lärdom myndigheten har tagit med sig från deltagandet under 2020 är att ytterligare förberedelser behövs inom de här frågorna. Kustbevakningen kommer att söka stöd från samverkande myndigheter med större erfarenhet inom internationell krishantering för att etablera en mer gedigen missionsförberedande utbildning.

MSB (4.3)

Förändringsteori

Inom ramen för detta arbete har MSB under 2020 bland annat stöttat UNICEF i Sydsudan, Uganda, Etiopien samt Venezuela genom att stärka organisationens förmåga att möta kvinnors, flickors, pojkars och mäns olika behov i kriser och ta deras prioriteringar i beaktande i humanitära insatser. Insatserna har fokuserat på jämställdhetsintegrering och förebyggande av könsbaserat våld, vilket förväntas bidra till att öka kvinnors och flickors deltagande och inflytande över den humanitära nödhjälpens utformning, genomförande och uppföljning. Sammantaget har insatserna bidragit till en förbättrad kapacitet hos ansvariga internationella biståndsaktörer att värna drabbade människors och samhällets behov, och beakta deras förutsättningar och prioriteringar vid kris och katastrofhantering.

Analys av positiva resultat med exempel

Flertalet av insatserna pågår fortfarande och därför har inte en samlad resultatanalys kunnat genomföras. Den samlade bilden utifrån MSB:s resultatindikatorer är dock att insatserna överlag har en god status i sitt genomförande och indikativt goda resultat vad gäller övergripande resultatuppfyllnad. Exempelvis har MSB:s expert i Venezuela genomfört kapacitetsstärkning inom GBV-integrering i alla sektorer, vilket synliggjort faktorer som relaterar till könsbaserat våld och därmed har gett grundläggande förutsättningar att i responsen motverka dess förekomst. Bland annat har personalen genomfört:

- Utbildning av first responders-personal på prioriterade sjukhus, gränsövergångar och karantäncentra.
- Telefonstödlinjer för psykosocialt stöd till utsatta barn och ungdomar och deras familjer.
- Tagit fram rutiner för "case management" inom child protection och GBV och genomfört utbildningsaktiviteter med partners och institutioner.
- Tillsammans med kommunikationsteamet har det genomförts kampanjer för att öka medvetenheten om vad GBV är och vilken påverkan det har på flickor och unga vuxna.

MSB:s stöd till UN Women sekunderade personal i Sydsudan har möjliggjort förankring av de särskilda behoven för kvinnor och flickor genom framtagandet av jämställdhetsanalys för den humanitära responsen med anledning av översvämningarna i nordöstra Sydsudan. Verktyg har tagits fram för framtagande av jämställdhetsanalysen och delats med nationella myndigheter. Personalen har även genomfört 3 utbildningstillfällen för Gender in Humanitarian Action i Mundri, Mingkaman och Nimule tillsammans med relevanta nationella aktörer.

Analys av utmaningar och lärdomar

På grund av den globala pandemin så har all internationell insatsverksamhet påverkats, så även de insatser som fokuserar på jämställdhet och mångfald. Till skillnad från tidigare år så har fler insatser fått genomföras på distans, vilket har gjort att man har fått anpassa verksamheten. Flera av de sekunderade jämställdhetsexperterna fick repatrieras hem till Sverige under 2020 och fortsätta arbetet på distans, vilket trots allt har fungerat väl, och kan leda till nya, i vissa fall förbättrade, arbetsformer framöver.

Polismyndigheten (4.3)

Förändringsteori

Polismyndigheten har lång erfarenhet av arbete mot könsrelaterat och sexuellt våld i den nationella kontexten och besitter därmed erfarenheter och kunskaper som kan överföras till myndighetens internationella engagemang för stärkt skydd av kvinnor och flickor. Polisiärt arbete utgör en del av de intersektoriella insatser som krävs i arbetet för att förebygga och motverka könsrelaterat och sexuellt våld. Polismyndigheten försöker således utforma sitt internationella arbete på detta område utifrån sitt mandat och den expertis man kan bidra med inom ramen för detta. I detta arbete är det också avgörande att samverka med andra aktörer på området och Polismyndigheten försöker i möjligaste mån involvera hela rättskedjan samt andra sektorer och civilsamhällesorganisationer. Måluppfyllnad på området kräver att involverade aktörer har förståelse för varandras roller och skapar synergier där så är möjligt.

Analys av positiva resultat med exempel

Under det gångna året har Polismyndigheten fortsatt sitt samarbete med Kvinna till Kvinna inom ramen för det gemensamma internationella träningsprogrammet (ITP) för att förebygga och motverka könsrelaterat våld i fem länder i Östeuropa och på Västra Balkan. Programmet för samman representanter från ministerier, myndigheter och civilsamhällesorganisationer för att öka förståelsen för varandras roller inom ramen för arbetet mot könsrelaterat våld. Deltagarna har gett uttryck för att programmet har skapat en förståelse för att de har olika verktyg i detta arbete och att de alla strävar mot samma mål. Sådan samverkan är avgörande för att kunna ha det holistiska angreppssätt som krävs för att tackla problemet med könsrelaterat våld. Inom ramen för Polisens utlandsstyrka arbetar myndigheten med ett koncept för specialiserade polisteam (Specialized Police Team, SPT). SPT-konceptet är utformat som ett projekt inom en internationell insats och består ofta av utsända poliser från ett par länder som driver projektet gemensamt. Projektformen tillåter bidragande länder att fokusera på ett tematiskt område och skicka personal med erfarenhet och expertis inom detta område. I MINUSCA och MONUSCO bidrar Sverige till SPT som fokuserar uteslutande på sexuellt och könsrelaterat våld. Det specialiserade polisteamets arbete baseras på en projektplan med tydliga leveranskrav

vilket bidrar både till långsiktighet och uppföljning. En annan framgångsfaktor är att SPT-konceptet tillåter att bidragande länder kan dra nytta av varandras olika styrkor, metoder och erfarenheter i förebyggande och motverkande av könsrelaterat våld. I MINUSCA har det svenskledda SPT genomfört ett antal kapacitetsbyggande insatser för lokala motparter och bidrar konkret till att motverka straffrihet för sexuellt och könsrelaterat våld i Centralafrikanska republiken.

Analys av utmaningar och lärdomar

Både ITP- och SPT-konceptet bygger på samverkan mellan länder med olika förståelse av vad arbetet mot könsrelaterat våld innebär och hur det bör utformas. Detta är ofta en styrka då det möjliggör ett värdefullt erfarenhetsutbyte, men kan också innebära en utmaning när arbetet ska samordnas. Likaså är det en utmaning att inom ITP:n få deltagare från olika myndigheter och organisationer att förstå och erkänna vikten av varandras olika roller i arbetet mot könsrelaterat våld. Bristen på förståelse för olika organisationers mandat och uppdrag på området har även varit en utmaning för SPT i MINUSCA då det stora antalet organisationer som arbetar med denna fråga ofta leder till dubbelarbete och förvirring hos lokala motparter.

Sida (4.3)

Förändringsteori

Att säkerställa skydd och motverka straffrihet för alla typer av våld och övergrepp mot kvinnor i fragila och konflikttrubbade kontexter är en förutsättning för kvinnors överlevnad och integritet, kvinnors möjligheter till att delta politiskt, ekonomiskt och socialt, samt uppnå fredliga samhällen med respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet.

- Om kvinnor får delta i utformandet av mekanismer för övergångsrättvisa och tillgång till rättvisa för konfliktrelaterat våld och kränkningar samt erbjuds adekvat service ges förutsättningar för jämställdhet, fredliga och demokratiska samhällen där grundläggande mänskliga rättigheter tillgodoses.
- Om grundorsaker till konflikt och ojämlikhet synliggörs och hanteras bidrar det till att motverka våld och hot mot kvinnors kroppar och integritet och skapa förutsättningar för mer jämställda och fredliga samhällen. Könsrelaterat våld i konfliktsituationer måste ses i relation till ekonomiska och politiska maktstrukturer i samhället.
- Om skydd ges till kvinnliga människorättsförkämpar skapas förutsättningar för kvinnors breda politiska deltagande och arbete för rättvisa, jämställdhet, fred och säkerhet samt värnandet av det demokratiska utrymmet.

Analys av positiva resultat med exempel

Många av Sidas insatser bidrar till flera av handlingsplanens delmål och visar på vikten av ett integrerat och holistiskt arbete med kvinnor, fred och säkerhetsagendan. Det blir extra tydligt för detta resultatområde då alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och begränsar kvinnors deltagande både i fredsprocesser och som ekonomiska och politiska aktörer. Det våldsförebyggande arbetet fortsätter att vara en prioriterad fråga för Sida, och ökat fokus har getts till det förebyggande arbetet. Redan utsatta grupper, som kvinnor och barn, är särskilt utsatta i Covid-19 krisen, vilket är än mer frekvent i konfliktkontexter¹⁰¹. Det finns till exempel en ökad risk för könsrelaterat våld som en konsekvens av pandemin, särskilt som inkomster minskar för hushåll och "lock-down" minskar mobilitet och kvinnor och barn tvingas stanna hemma med många av förövarna till våld utan möjligheter till att söka hjälp utifrån¹⁰². Dessutom kan vård och stöd till de som drabbats av könsrelaterat våld avstanna när hälsovårdens fokus riktas till covid-19. Som följd av begränsade försörjningsmöjligheter i pandemins spår, rapporteras att kvinnor i vissa kontexter tvingats in i prostitution¹⁰³. Militärkupper i **Mali** och **Myanmar** förvärrade säkerhetssituationerna ytterligare samt ökade internflyktingar, kränkningar, övergrepp och skyddsbehov – särskilt för kvinnor och barn - och ledde till fryst bistånd till statsapparaten i Mali.

Omfattningen av **könsrelaterat våld** är från början hög i synnerhet i länder som befinner sig i konflikt och inom detta område syns en generell ökning av stöd under 2020. Våldet inkluderar politiskt och ekonomiskt våld, ökat

¹⁰¹ https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Policy%20Brief%20No19_COVID-19%20and%20Conflict_August2020.pdf

¹⁰² https://www.undp.org/content/dam/undp/library/km-qap/undp-gender-GBV_and_COVID-19.pdf

¹⁰³ Dox ärende 16/001360, Saferworld 2017/18-2020/21 - kärnstöd och flexibelt stöd, Dokument 033345/20

våld mot kvinnor i hemmet och samhället, trafficking, barnäktenskap och tvångsäktenskap, hot och kränkningar mot flickors och kvinnors rättigheter och hälsa. Sida verkar därför brett till att stärka skydd av kvinnor och flickor från alla typer av våld i samband med och efter väpnad konflikt, till exempel genom att motverka straffrihet för könsrelaterad inklusive konfliktrelaterat sexuellt våld. Sidans stöd framförallt genom multilaterala organisationer som UN Women och UNFPA har bidragit både till positiva normativa och institutionella förändringar men också till förbättrad tillgång till service och rättshjälp för drabbade kvinnor.

Arbetet för att förebygga könsrelaterat våld inkluderar även påverkansarbete samt **expert- och kapacitetsstöd i framtagandet av nya lagstiftningar** för att uppnå ett mer omfattande **institutionellt skyddsnät**, vilket under 2020 bland annat har bedrivits i **Bosnien och Hercegovina, Myanmar, Palestina, Ukraina, DRK, Liberia och Irak**. Ibland är det dock svårt att få igenom lagstiftning, som i **Mali** där ett lagförslag från 2019 mot våld mot kvinnor som togs fram av kvinnoorganisationer och andra organisationer i civilsamhället inte har antagits, delvis på grund av påtryckningar från mäktiga religiösa grupper¹⁰⁴. I **Ukraina** antogs 2020 en lagförändring som ska anpassa inhemsk lag i enlighet med internationell kriminell rätt och humanitära lagar, vilket ska göras i enlighet med den nationella handlingsplanen för CRSV¹⁰⁵. Sida fortsatt stött den nationella kampanjen "My name is my mother's name" i **Irak** som har till syfte att kräva en ändring av den nuvarande lagstiftning som endast tillåter att barn registreras i sin fars namn, eftersom lagen får stora konsekvenser för de (ca 4000) barn som fötts till följd av IS-övergrepp och där fadern är okänd eller saknas¹⁰⁶. Medan det i **Liberia** i mars 2020 etablerades två specialiserade domstolar för SGBV, de första av sitt slag utanför Monrovia¹⁰⁷. I **Myanmar** kunde bidrag genom en fredsfond bidra till att lokala civilsamhället samlat bevis och drivit påverkansarbete för den gemensamma kommuniké kring konfliktrelaterat sexuellt våld i konflikt som undertecknats av FN och Myanmar regering. Den har även under 2020 gett stöd till flertalet etniska kvinnoorganisationer för att stärka förmågorna att förebygga och respondera till könsrelaterat våld¹⁰⁸. Medan det i **Colombia** har varit fokus på att genusperspektiv och LGBTI personer i processer kring övergångsrättvisa och sanningskommissionen och att få fall prövade¹⁰⁹.

Sida bidrar till specifika insatser som syftar till att **förebygga konfliktrelaterat sexuellt våld, öka ansvarsutkrävandet och påverka de juridiska systemen**. Bland annat är det globala stödet till "UN Team of Experts on Sexual Violence" centralt för att ge direkt stöd till nationella policyramverk för att respondera och förhindra konfliktrelaterat sexuellt våld samt öka kapaciteten hos nationella myndigheter för att utreda brotten. Denna funktion fungerar nära FN:s generalsekreterares särskilda sändebud för sexuellt våld i konflikter och de kommunicéer som sluts mellan FN och konfliktländer som har utbredda problem med denna typ av brottslighet och arbetar i flera av fokusländerna: DRK, Somalia, Irak, Mali och Myanmar. Denna ansats får synergier med direkta nationella insatser som stödjer arbetet mot konfliktrelaterat sexuellt våld.

- I **DRK** har ToE arbetat i över tio år med egna experter utplacerade för att arbeta direkt med rättsväsendet och att utveckla handlingsplaner för CRSV. Den har bidragit med att skapa en ny speciell polisenhet för att svara på sexuella våld i Rutshuru, Goma och Bukavu och stöder alla civila jurisdiktioner i östra DRC. Några av åtgärderna har inneburit att stödja militärens utredningar i norra och södra Kivu för att förbereda de tidskrävande utredningarna av problematiska CRSV-fall, som massvåldtäkterna i Kavumu och Walikale¹¹⁰ som lett till uppmärksammade fällande domar, den senaste så sent som november 2020 för 387 fall¹¹¹. Samtidigt har International TRIAL arbetat mot straffriheten i Kasai provinsen med att samla bevisföring och vittnesinlagor i flertalet fall av grov internationell brottslighet, inklusive sexuellt våld. Framsteg noteras i flera fall och ett har lett till åtal och rättegång medan den Senior Women Protection Advisor inom FN systemet som finns på plats har arbetat för att stärka rättskedjan och minska straffrihet för sexuellt våld och att förenkla för överlevare att få skadestånd utbetalda och för att återintegrera överlevare i samhället¹¹².
- I **Colombia** har stöd till civilsamhället bidragit till att dokumentera och rapportera övergrepp till Sanningskommissionen och Tribunalen för övergångsrättvisa bidrar till detta strategimål. Organisationerna har med svenskt stöd genom UN Women och IOM samlat in över 1 500 kvinnors vittnesmål som offer för konflikten

¹⁰⁴ Strategirapport Mali, mars 2021

¹⁰⁵ Dox dokument: 005689/21

¹⁰⁶ Dox dokument: 005801/21

¹⁰⁷ Dox 005730/21

¹⁰⁸ Dox dokument 010185/21

¹⁰⁹ Dox dokument: 005677/21

¹¹⁰ Insats 52130032, dokument 030030/20

¹¹¹ Team of Experts update, december 2020, Dox 000093/21

¹¹² Dox dokument: 005716/21

och presenterat dessa för Sanningskommissionen.¹¹³ Och genom UNDP har en uppföljning av lagen om våld mot kvinnor genom utbyten mellan kvinnoorganisationer och fredsbyggare i olika regioner. Ombudsmannen kontor, tillsammans med kvinnoorganisationer i högriskområden och överlevare av det väpnade våldet deltog för att påverka policy¹¹⁴.

- I **Bosnien och Hercegovina** har Atlantic Initiative bidragit till en högre medvetenhet om sexuella trakasserier, könsstereotypa mönster och könsrelaterat våld i domstolar genom att fortbilda domare och genom Kvinna till kvinna och TRIAL International bidrar till att stötta överlevare från konfliktrelaterat sexuellt våld under kriget med att driva fallen och få dem prövade.¹¹⁵
 - Stöd till UNDP-OHCHR's Rule of Law program i **Liberia** bidrar till att förbättra och stärka kapaciteten kring utredning och åtal inom den nationella åklagarenheten för könsrelaterat våld vilket har minskat straffriheten i landet. Under Covid-19 har flera partner i landet arbetat för att förhindra och respondera på genderbaserat våld, bland annat etablerades en hotline, ett chatrum vilket förbättrat möjligheterna att rapportera brotten och genom sportaktiviteter kunde medvetenheten hos ungdomar både för att förhindra GBV men också för att informera om hur en drabbad ska gå tillväga.¹¹⁶
 - I **Somalia** har fokus bland annat legat på att öka rättsskipning på landsbygden, i områden där det saknas domstolar, genom 16 alternativa center för att lösa dispyter, mobila domstolar, juridiskt stöd där tusentals kvinnor och män fått stöd. Genom FN:s joint justice program har det fortsatt att utgå stöd för kvinnor och ungas särskilda behov, inklusive frisläppandet av barn och SGBV fall. UN Women har etablerat två säkra platser/hubbar för IDPs i Baidoa för att få psykosocialt stöd och traumabehandling efter SGBV, våldtäkter, tidiga och påtvingade äktenskap eller FGM och genom UNFPA program drivs ett rättsmedicinska laboratorium i Puntland för att säkra utredningar av SGBV och ökad rättvisa för överlevare.¹¹⁷
 - I **Palestina** har stöd till de palestinska myndigheterna (Sawasya) bidragit till att stärka arbetet mot våld mot flickor och kvinnor, skydd och för att arbetet mot straffrihet för dess brott. Under 2020 noteras ett exempelvis ett särskilt "emergency protocol" relaterat till överlevare av våld i tider av Covid-19, där kvinnor fått hjälp att komma bort från sina förövare med smittrisen i åtanke och där lagrummet stärkts. En särskild tidig varning och riskbedömningsprocess har införts hos polisen på Västbanken för kvinnor i riskgrupp för att åklagare snabbt ska kunna besluta om rätt skyddsåtgärder, inklusive skyddsboende. Genom samarbete med Women's Center for Legal Aid and Counselling har advokater fått fortbildning för att bättre kunna analysera domstolsfall med våld mot kvinnor som en led i ett bredare påverkansarbete där över 200 000 palestinier nåtts av budskap kring kvinnors rättigheter, våld och rättvisa.¹¹⁸
 - I **Mali** har stöd getts för att stärka jämställdhetsintegrering för landets "Truth, Justice and Reconciliation Commission" som höll sitt andra offentliga sammanträde i december 2020. Arbetet har bland annat lett till att lagar och policy kring kompensation för sexuellt våld i konflikt sätter överlevares behov i fokus, inklusive barn som fötts efter våldtäkt.¹¹⁹
 - På **global** nivå har Sida stöttat organisationen "Girls not Brides", en ledande rörelse som har drivit på utvecklingen både globalt och regionalt för att få regeringar och myndigheter att agera tydligare mot barnäktenskap, särskilt i konfliktkontexter. I exempelvis Uganda har de samarbetat med regeringen för att ta fram en nationell strategi för att få slut på barnäktenskap och tonårsgraviditeter samt stärka äktenskaps- och skilsmässolagstiftningen.¹²⁰
- I vissa länder är behovet av direkt skydd starkt, som i **Afghanistan** där Women for Afghan Women är den första organisation som erbjuder 24 timmar skyddsservice till överlevare av våld och MR-aktivister i Balkh provinsen, genom skyddsboenden, juridiskt stöd, stödsamtal och medling i grova fall av kränkning som påtvingat äktenskap, kidnappning och våldtäkter.¹²¹
- **Regionalt MENA** har Kvinna till kvinna under 2020 stöttat en ny partner, "Anti-Racist Movement" som arbetar med att uppnå social, ekonomisk och jämställd rättvisa för migrerande arbetare och andra rasifierade grupper i **Libanon**. Vid sidan av sin regelbundna ärende- och förespråkande verksamhet erbjöds nödhjälp under pandemin, inklusive bostäder, mat, hygien och babyförnödenheter till 420 familjer. Organisationen startade också ett evakueringsprojekt som hjälpte migranter som inte kunde återvända hem. Detta har stärkt arbetet

¹¹³ Strategirapport Colombia, mars 2021

¹¹⁴ Dox dokument: 005677/21

¹¹⁵ Dox dokument: 005689/21

¹¹⁶ Dox document: 005730/21

¹¹⁷ Dox dokument: 005968/21

¹¹⁸ Dox dokument: 005786/21

¹¹⁹ Dox dokument: 005746/21

¹²⁰ Girls not Brides Evaluation, Sawaya Consulting, July 2019, Dox 16/000644, dox document 000138/20

¹²¹ Dox dokument: 005895/21

för berörda kvinnor som utgör en viktig plattform för kvinnliga hushållsarbetare i Libanon för att både bistå och förespråka regeringar att förbättra lagar och skydd.¹²²

- **Globalt stöd** genom International Alert har bidragit till ett projekt i Tadjikistan för att minska våldet mot kvinnor och flickor genom en kombination av könsnormer, beteendeförändring och inkomstgenererande aktiviteter. Utvärderingen visar en 50% minskning av våld mot kvinnor och att Alerts evidensbaserade tillvägagångssätt, som kombinerar social och ekonomisk bemyndigande av tadjikiska kvinnor inom deras familjer, är effektiv.¹²³
- Sidas kärnstödspartner Geneva Call har i 20 år arbetat med icke-statliga väpnade aktörer för att uppmärksamma och binda dem till åtaganden av internationell humanitär rätt (IHL) i syfte att skydda civila i konflikter. Som ett resultat av deras arbete har bland annat en dessa aktörer i **Jemen** skrivit under en deklARATION som förbjuder sexuellt våld i väpnad konflikt, och i **Myanmar** har uppdaterat sin Code of Conduct till att nu innehålla förbud mot sexuellt våld i väpnad konflikt.¹²⁴
- **Globalt stöd** genom International Federation for Human Rights har påverkansarbete bedrivits gentemot FN och ICC. Tillsammans med nationella medlemsorganisationer dokumenterar de sexuellt våld om begåtts i konfliktsituationer för att kunna användas i rättsprocesser för överlevnars rätt till rättvisa och ersättning. I **Kenya** har de fortsatt dokumentation av sexuellt eftervalsvåldet (2017-2018) och som ett resultat av det undersökande och påverkansarbetet, antog "a county government" en policy om att motverka könsrelaterat våld. I **Sudan** har de tagit fram en rapport och organiserat en workshop om behov av ansvarsutkrävande inklusive för sexuellt våld i Darfur. FIDH har även dokumenterat sexuellt våld mot yazidiska kvinnor i **irakiska Kurdistan** och bidragit med juridiskt stöd i form av förberedelser, juridiska undersökningar och representation för att söka ställa förövare inför rätta för dessa brott.¹²⁵

Utöver det omfattande stödet till förebyggandet av könsrelaterat våld har Sida även en lång tradition av att stödja **Sexuell och Reproduktiv Hälsa och Rättigheter, SRHR**, och jämställdhet. Sida har samtidigt en särskild roll vad gäller att ge stöd och driva dialog kring sexuella och reproduktiva rättigheter, ett arbete som allt oftare drivs i motvind. Samarbetspartner arbetar ofta med båda dessa frågor integrerat i mer holistiska ansatser. UNFPA är en viktig samarbetspartner i detta arbete såväl regionalt som nationellt med att förstärka kapaciteten för att motverka och förebygga könsrelaterat våld, integrerat med stöd till SRHR service, där 2020 såg ökad intensitet på grund av Covid-19.

- Sidas regionala stöd till UNFPAs fokuserar på SRHR- och GBV-frågor främst för kvinnor påverkade av **Syrien-krisen**. Genom programmet erbjuds kvinnor och flickor som antingen riskerar att utsättas för våld, eller som har överlevt våld, "safe spaces". Där erbjuds rådgivning, stöd och återhämtning från olika typer av våld, exempelvis våld i nära relation, barnåktenskap, sexuella trakasserier, våldtäkt och psykisk misshandel. Sidas stöd har bidragit till 142 hälsokliniker runt om i regionen dit över 256 000 kvinnor och flickor har vänt sig för SRHR-tjänster och 224 000 000 för könsrelaterat våld.¹²⁶
- I **Myanmar** ges stöd till UNFPAs givargemensamma program "Women and Girls First" som arbetar för att människor i konfliktdrabbade områden, framförallt kvinnor, flickor och unga ska få möjlighet att åtnjuta sina rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter genom förbättrat system och service för skydd. Till exempel levereras integrerad service, såsom preventivmedelsrådgivning och stöd till våldsdrabbade i svårtillgängliga områden genom mobila kliniker. Mot bakgrund av Covid-19 krisen beslutade Sida hösten 2020 att öka stödet till Women and Girls First-programmet, i syfte att bidra till att upprätthålla viktiga insatser inom SRHR och GBV men också för att möta ökade behov som uppstått i pandemins spår, inte minst inom psykosocialt stöd.¹²⁷
- I **Irak** har tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa ökat för internflyktingar i flera flyktingläger genom upprättandet av hälsokliniker och utbildning av personal. Under 2020 har UNFPA utökat stödet till akut reproduktiv hälsovård som nu tillhandahålls av 51 kliniker i olika internflykting- och flyktingläger. Uppskattningsvis har över 17 000 födselar genomförts på dessa kliniker. Som en följd av Covid-19 har skyddsutrustning till hälsopersonal prioriterats. Stödet till UNFPA har även bidragit till utvecklandet av standardrutin för kvinnojouren/center för att stödja deras dagliga verksamhet. Mer än 150 kvinnocenter har fått träning gällande hur de hanterar och informerar om könsrelaterat våld. Särskilda riktlinjer har också tagits fram för hur man ska stärka arbetet under pandemin. UNFPA har även arbetat med att stärka kapaciteten hos regeringen och kvinnocenter för att arbeta med mental- och psykosocial hälsa. Dessutom har ca 27 000

¹²² Dox dokument: 006119/21

¹²³ Dox dokument: 010976/21

¹²⁴ Geneva Call Annual Report 2019, s. 12, Dox 018052/20

¹²⁵ FIDH årsrapport 2019, s 26-28, 31

¹²⁶ Dox dokument: 011526/21

¹²⁷ Dox dokument 011526/21

kvinnor, män, flickor och pojkar deltagit i kampanjer för att öka kunskapen och medvetenheten om skadliga traditionella sedvänjor.¹²⁸

- Inom **Regionalt MENA** har UNFPA under de första tio månaderna exempelvis i **Jemen** stöttat multisektoriella samhällstjänster som gynnat 34 595 överlevare av könsrelaterat våld i 14 guvernärsregioner, en tydlig ökning med 11% från 2019. Fortsatt stöd till inrättandet av sju specialiserade psykologiska stödcenter under 2019-2020 har förbättrat och stärkt tillgången till psykosocialt stöd för GBV överlevare, vilket även bidragit till deras läkning och återhämtning. Under den här perioden har en ökning på 36% skett i tillhandahållandet av psykologiska stödtjänster till överlevare av GBV. UNFPA har även bidragit till en ökning av kunskap och medvetenhet kring GBV-frågor och rapporterar exempelvis om att samhällsledares medvetenhet om arbetet mot barnäktenskap ökat med 7,3% och mäns medvetenhet kring hur de ska ingripa för att stoppa förekomsten av GVB i samhället har ökat med 11% jämfört med tidigare år.¹²⁹
- I **Afghanistan** har stödet till Marie Stopes International fortsatt att öka tillgången till sexuell reproduktiv hälsa (SRH) och familjeplanering och gräsrotsinitiativ och kliniker i fyra provinser i Afghanistan. För att förbättra mäns engagemang i frågorna har religiösa ledare och vårdpersonal utbildats och de religiösa ledarnas fruar har använts för att nå ut bredare i samhället och direkt remittera till klinikerna. International Legal Foundation (ILF) har även utövat påverkansarbete kring frihetsberövade flickor och kvinnors rättigheter med ett specifikt fokus på att motverka praxis kring användandet av gynekologiska undersökningar för att bevisa om flickor och kvinnor är oskulder (i otrohetsfall) och bedriver påverkan mot Justitieministeriet för att få detta borttaget ur brottsbalken.¹³⁰
- Rättvisa mellan könen var en betydande fråga i det **globala stödet** till Parliamentarians for Global Actions arbete mot straffrihet för betydande MR-övergrepp och grava brott mot internationell humanitär lag (t.ex via lagreformsinitiativ som syftar till att inkludera könsbaserat och sexuellt våld i nationell lagstiftning) samt i arbetet med jämställdhetsintegrering i fördragen för att förhindra den olagliga handeln med lätta vapen (SALW) och i vapenhandelsfördraget (ATT).¹³¹

Ett behov som ökar är dessvärre stöd till renodlade **skyddsmekanismer för kvinnorrättsaktivister**. En viktig aktör är Urgent Action Fund där Sida finansierar de fyra systerfonderna Urgent Action for Women's Human Rights och de tre fonderna för Afrika, Latinamerika och Asien, Stillahavsregionen. Fonden erbjuder kvinnliga MR och miljö/ klimatförsvare skydd och stöd, både genom rapid response grants som betalats ut inom 24 timmar när aktivister behöver flygas ut eller jurister anlitas vid akuta situationer av hot, men också mer långsiktigt genom att erbjuda stöd för att bygga upp organisationers kapacitet att skydda sig mot hot och kan till exempel omfatta bättre IT-säkerhet. De fyra systerfonderna förmedlade under 2019 totalt 60 rapid response grants med Sida medel för att stödja kvinnorrättsorganisationer och stärka kvinnliga aktivisters säkerhet. Fondernas uppföljningar visar att 75% av mottagarna rapporterade ökad säkerhet och välmående efter att de erhållit stöd och 90% av mottagarna rapporterade att stödet varit avgörande för att de ska kunna fortsätta sin aktivism.¹³² I **Palestina** har exempelvis riksåklagarens kontor vidtagit konkreta åtgärder för att stärka möjligheterna till åtal för klaganden från kvinno- och människorättsaktivister.¹³³ I **Bosnien och Hercegovina** har UN Women bidragit till att stärka flersektoriellt skydd för våldsutsatta kvinnor och arbetar normativt gentemot institutioner på nationell och lokal nivå.¹³⁴

En ihållande trend även under 2020 är det **krympande civilsamhället** kombinerat med framfarten av mer **konservativa värderingar** både på nationell nivå, men även inom den internationella foran. Miljön för journalister och människorättsaktivister präglas av allt högre säkerhetsrisker och de utsätts för omfattande övervakning och censur. Globalt stöd och inte minst skydd utav kvinnliga mänskliga rättighetsförsvare växer därav fram som en allt viktigare komponent utifrån ett demokratifrämjande perspektiv i motkampen mot dessa trender. Hotbilden för kvinnliga aktörer i detta fält förvärras. I exempelvis **Afghanistan** ökade hot, attacker och dödande av journalister i hela landet mot slutet av 2020, särskilt mot de som fokuserar på kvinnors rättigheter eller fredsprocessen. Sidas stöd ökar när det gäller användningen av **medier som metod** både för att öka kvinnors deltagande i den offentliga debatten men även som ett verktyg i förebyggandet av negativa sociala och kulturella könsnormer och för ett ökat ansvarsutkrävande. Detta område berör därmed samtliga av handlingsplanens mål och har synergier med det demokratifrämjande arbete.

¹²⁸ Dox dokument: 005801/21

¹²⁹ Dox dokument: 006119/21

¹³⁰ Dox dokument: 005895/21

¹³¹ Dox document: 008367/21

¹³² The Urgent Action Fund - Sister Funds July - December 2019 Interim Report, P.2, Dox: 017434/20, sid 2-3

¹³³ Dox dokument: 005786/21

¹³⁴ Dox dokument: 005689/21

- I **Irak** har stödet till Norsk Folkehjelp (NPA) och Internews fokuserar på att stärka kvinnors möjligheter att påverka och delta i beslutsfattande samt att öka närvaron av kvinnor i media och i den offentliga debatten. Internews partnerorganisationer har exempelvis arbetat för att stärka och öka mediernas rapportering om jämställdhetsfrågor och kvinnors rättigheter där 34 radioprogram producerats under året. Utbildning har även getts till ett antal kvinnliga människorättsförfvarare och en fond har upprättats för kvinnliga journalister som utsatts för hot och våld.¹³⁵
 - I **Syrien** har unga aktivister för mänskliga rättigheter stöttats genom fortbildning kring jämställdhet och kvinnors rättigheter samt strategier för att motverka könsrelaterat våld och negativa könsnormer¹³⁶. Euromed Feminist Initiative (EFI) fortsatte huvudsakligen sitt arbete (webbaserat) med att utbilda syriska aktivister inom jämställdhet, kvinnors rättigheter samt motverkande av våld mot kvinnor och flickor.¹³⁷
 - Stöd till International Media Support arbetar genom sin lokala partner Afghan Journalist Safety Commission i **Afghanistan** för att öka skyddet för journalister, särskilt kvinnliga.¹³⁸
 - I **Palestina** har medier och sociala medier använts för att öka kunskap och intresset för kvinnors rättigheter och "Family Protection Bill" genom en nationell koalition bestående av ett nätverk av 17 MR- och kvinnorättsorganisationer. De anordnade bland annat en demonstration för att få regeringen att ta sitt ansvar för att skydda kvinnor mot våld men engagerade också ungdomsleda initiativ för att arbeta på lokal nivå med att påverka och förändra gendernormer.¹³⁹
 - I **Somalia** arbetar UN Women i sitt program för fredsbyggande, försoning och mot våld mot kvinnor med National Union of Somali Journalists med att ordna digitala kampanjer för den nya sexualförbrytarlagstiftningen. Detta förde samman MR-aktivister, kvinnorättsaktivister, journalister, fackförbund, parlamentariker, ungdoms- och religiösa ledare för att diskutera dess positiva effekter på samhället.¹⁴⁰
 - **Regional MENA** stöttar partnerorganisationer och kvinnliga mänskliga rättighetsförfvarare i konfliktkontexter med utbildningar för att öka deras säkerhet och välbefinnande.¹⁴¹
 - **Regionalt Afrika** använder UNOAU/AU podcast serien "She Stands for Peace" för att lyfta vikten av att genomföra kvinnor, fred och säkerhetsagendan. Tanken är att ge stöd och uppmuntra kvinnoleda fredsmedling, visa hur den fungerar samt få genomslag för att adressera konfliktrelaterat sexuellt våld.¹⁴²
 - I **Colombia** stöder Sida genom OIM projektet VIVAS för återintegrering av kvinnliga ex-kombattanter. Projektet fokuserar särskilt på förebyggandet av könsrelaterat våld och bidrog under 2020 till att åtta regioner antog särskilda handlingsplaner på detta område. 1 580 personer (varav 63 procent kvinnor) deltog i projektet, som även utbildade utbildare (s.k. training of trainers) och tog fram en manual för kapacitetsutveckling inom nya maskuliniteter.¹⁴³
- Sida har verkat för att stärka arbetet och bedömningarna kring kvinnors, mäns, flickors och pojkars specifika och olika **humanitära behov** och Sida har tagit en aktiv roll för att stödja operationaliseringen av den nya genus- och åldersmarkören, "Gender in Age Marker" (GAM). Sida har stött flera program med fokus på förebyggande och skydd relaterat till könsbaserat våld, vilket resulterat i ökat skydd för överlevare av GBV och Sverige deltar i "Call to Action on Prevention of Gender Based violence in Emergencies". Vissa så kallade cash-program har specifikt riktat sig till kvinnor vilket har bidragit till att öka kvinnors egenmakt då de har fått mer autonomi och i större utsträckning kunnat delta i beslutsfattande. Genom en samfinansierat rapport om flickor associerade med väpnade styrkor och väpnade grupper (2020), publicerad av Unicef och Plan International, har fokus lagts på att öka medvetenhet om hur flickors deltagande i väpnade grupper ska förhindras och en förbättrad inkludering av flickor i programmering för avväpning, demobilisering och återintegrering.

Inom ramen för ett globalt stöd för kvinnor, fred och säkerhet till UN Women¹⁴⁴ finns en komponent som ska stärka flickors och kvinnors särskilda behov i humanitära kriser och arbete såväl normativt som koordinerande, bland annat genom exempelvis aktivt deltagande i Grand Bargain friends of gender grupp, att tillhandahålla tematiskt expertis på landnivå för att stärka FN:s gemensamma humanitära respons, framtagande av FN:s

¹³⁵ Strategirapport Irak, mars 2021

¹³⁶ Dox dokument: 010424/20

¹³⁷ Strategirapport Syrienkrisen, mars 2021

¹³⁸ Strategirapport Afghanistan, mars 2021

¹³⁹ Dox dokument: 005786/21

¹⁴⁰ Dox dokument 005968/21

¹⁴¹ Strategirapport för regionala MENA-strategin 2019

¹⁴² Dox dokument: 006121/21

¹⁴³ Strategirapport Colombia, mars 2021

¹⁴⁴ Dox Ärende 16/000515, UN Women Programstöd SPF II 2016-2021

humanitära handbok för genus, delta i IASC referensgrupp för jämställdhet och följa upp genomförandet av IASC policy för "Gender equality and the empowerment of women and girls in humanitarian action".¹⁴⁵

Under 2019 och 2020 har Sida låtit genomföra en omfattande extern utvärdering som en del av en större översyn av den humanitära enhetens strategiska partner. Överlag har partner fått goda omdömen i utvärderingen. Exempelvis bedöms de flesta partner ha god förmåga att anpassa insatser när behov och förhållanden förändras och de anses också ha god kapacitet att nå förväntade resultat. Utvärderingen visar även på en rad förbättringsområden, exempelvis behöver vissa partner bli bättre på att inkludera målgrupperna när insatser utformas och bedömningarna av behoven håller inte alltid tillräckligt hög kvalitet, särskilt vad gäller att inkludera systematiska sårbarhetsanalyser kring jämställdhet, social exkludering och personer med funktionsnedsättning. Kompetensen för insatser mot sexuellt och könsrelaterat våld behöver också stärkas. En slutsats är att jämställdhet visserligen integreras hos alla partner men att kvaliteten på analyserna skiftar och behöver stärkas. Organisationerna använder också könsdisaggregerad data för att programmera på ett sätt som bidrar till att de olika behov som kvinnor och män kan omhändertas och följas upp. Flera organisationer arbetar med kapacitetsutveckling på området och utvärderingen menar att Sida behöver lägga större vikt vid dessa aspekter i bedömningen av partners kapacitet. Detta och andra perspektiv kommer att beaktas i operationaliseringen av ny strategi.¹⁴⁶

Stöd till **minröjning** har under senare år synliggjorts inom Sidas arbete för kvinnor, fred och säkerhet för att värna den fysiska säkerheten och göra arbetet mer jämställdhetsintegrerat. Den globala partnern GICHD har genomfört ett brett program som inkluderar kompetensbaserad utbildning för att förbättra genus- och mångfaldskapaciteten i nationella minåtgärder och hos genomförare. Under 2019-2020 utbildade GICHD totalt 24 genusfokalpunkter placerade i myndigheter och organisationer som arbetar i tio länder (varav 15 är kvinnor). Totalt använde 93% av dessa ny kunskap och färdigheter om genus och mångfald på sin arbetsplats under 2020, varav 77% kvinnor och 23% män. Detta inkluderade 11 organisationer som formaliserade en handlingsplan för integrering av genus och mångfald och därmed bidrog till WPS-agendan genom att främja kvinnors deltagande och ledarskap i minröjning. Dessutom lanserades introduktionen till genus och mångfald i minåtgärder e-learning vid mötet mellan nationella direktörer och FN:s tekniska rådgivare i februari 2020. Sedan dess har totalt 1434 personer genomfört kursen och tre partner har gjort det till ett obligatoriskt utbildningskrav för personal.¹⁴⁷

Analys av utmaningar och lärdomar

Skyddsbehoven har under resultatperioden varit rekordstora, vilket framförallt kan förklaras med fler långvariga konflikter och som en konsekvens av Covid-pandemin. Den utdragna karaktären av konflikter som **Syrien, DRK, Irak och Afghanistan** har resulterat i en normalisering av det könsrelaterade våldet. Försämrade ekonomiska förutsättningar, sociala utmaningar och förändring av könsroller inom familjen bidrar i många fall till spänningar inom familjen med ökad risk för könsrelaterat våld som följd. I **Colombia**, där implementeringen av fredsavtalet går långsamt och stöter på politiskt motstånd, ökar våld mot kvinnor. Detta gäller såväl SGBV i hemmen som dödligt våld gentemot kvinnliga ledare och MR-försvare.¹⁴⁸

Vidare som ett resultat av konflikt stärks patriarkala normer, skadliga sedvänjor och fortlevandets av diskriminerande normer kring kvinnlig sexualitet, även konservativ lagstiftning som syftar till att kontrollera kvinnor läggs fram. Komplexiteten i att arbeta med att förebygga våld mot kvinnor kräver noggrann samordning mellan både multilaterala och nationella aktörer och förutsätter att civila samhällsorganisationer både är deltagande i analys och genomförande av program. Sida behöver stärka och fortsätta samarbetet med en mängd olika aktörer inom civila samhället, institutioner på olika nivåer samt multilaterala organisationer, och utveckla analysverktyg för att bättre förstå politiska, ekonomiska och sociala dimensioner av våld och dess grundorsaker.

De värdekonserverna strömningarna som stärkts och polariserats de senaste åren försvårar främjandet, skyddet och uppfyllandet av sexuell och reproduktiva hälsa och rättigheter och begränsar framsteg, framförallt i konfliktdrabbade kontexter.

Det krympande utrymmet för civila samhällsorganisationer har även drabbat kvinnorrättsorganisationer som arbetar för att stärka skyddet för kvinnor och flickor som är utsatta för våld. Organisationer aktiva i detta

¹⁴⁵ Dox Ärende 16/000515, UN Women Programstöd SPF II 2016-2021, Narrative report SPF II, 2019

¹⁴⁶ Strategirapport humanitärt stöd, mars 2021

¹⁴⁷ Dox dokument: 010976/21

¹⁴⁸ Strategirapport Colombia, mars 2021

arbete utsätts i större omfattning för attacker, marginalisering och får allt svårare att arbeta fritt för att ge direkt service och bedriva påverkansarbete. Kvinnorättsorganisationer kommer att fortsätta spela en nyckelroll i att vara pådrivare för positiv förändring och behöver stärkas för att ha kapacitet för att genomföra sitt arbete. Ett ökat samspel mellan den politiska dialogen och utvecklingssamarbetet skulle kunna användas tydligare för att motverka denna trend.

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna (4.3)

Förändringsteori

Genom stärkt skydd av kvinnor och flickor i konflikt och postkonflikt-situationer samt motverkande av straffrihet stärks kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Analys av positiva resultat med exempel

Sverige har angripit våldet mot kvinnor och flickor från en rad olika håll. Arbetet har bland annat handlat om att synliggöra och motverka destruktiva maskulinitetsnormer, stärka länders förmåga att lagföra våldsförövare samt säkra hundratals konkreta åtaganden mot det könsrelaterade våldet i kriser. Arbetet har bedrivits i samverkan med ett flertal organisationer, aktörer och länder och har lyfts på alla nivåer, globalt, regionalt och bilateralt. *Sverige har till exempel:*

Begärt jämställdhetsanalyser och könsaggregerade data som del av all kärnfinansiering till internationella institutioner och organisationer, t.ex. på det humanitära området.

Arbetat för att öka kvinnors och flickors tillgång till viktiga hälso- och sjukvårdstjänster, inklusive sexuella och reproduktiva hälso- och sjukvårdstjänster genom såväl stöd som politisk dialog.

Analys av utmaningar och lärdomar

Under pandemin har kvinnors utsatthet för våld och hot ökat. Fler länder antar lagar som inriktas mot att begränsa det civila samhällets utrymme på olika sätt och det krympande utrymmet för civilsamhället är även märkbart på den internationella nivån, inte minst i multilaterala forum. Detta slår speciellt hårt mot exempelvis kvinnorättsorganisationer. Civilsamhällets utrymme måste därför vara ett tydligt ämne för den utrikespolitiska dialogen. Förekomsten av ett oberoende och starkt civilsamhälle, inte minst en kvinnorättsrörelse, är avgörande för att driva på för att nationell lagstiftning för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter ska komma till stånd och genomföras. Kvinnorättsorganisationer är också centrala aktörer i arbetet mot könsrelaterat våld.

Tematisk prioritering 4.4: Ledarskap och expertis

Domstolsverket (4.4)

Den viktigaste verksamheten inom delmålet är de utbildningar som Domstolsverket tillhandahåller för kommande utsänd personal. Domstolsverket ser till att alla som ska sändas ut till insatser genomgår utbildning i frågor som rör kvinnor, fred och säkerhet. Utbildningen anpassas på så sätt att information och rekommendationer lämnas som är specifik för det land eller område som personen ska arbeta i. Genom den kontinuerliga rapporteringen beskriver de utsända hur de tillämpar sina kunskaper och arbetar med de här frågorna på plats i insatsen.

Analys av positiva resultat med exempel

I rapporteringen från utsända fick Domstolsverket in rapportering om bl.a. deltagande i aktiviteter för att stärka kvinnliga advokater i Palestina. En av våra utsända har startat ett nätverk för kvinnliga advokater. Lanseringen var mycket lyckad och nätverket har fått uppmärksamhet medialt i Palestina. Arbetet med detta nätverk fortsätter. Vår andra utsända i Palestina rapporterade att han arbetat med ett projekt rörande jämställdhetsintegrering tillsammans med det palestinska justitiedepartementet. Samma utsände har fortsatt att arbeta aktivt med jämställdhetsintegrering i sin chefsposition vid EUAM Ukraina och bl.a. arrangerat aktiviteter i samband med internationella kvinnodagen.

Analys av utmaningar och lärdomar

Pandemin har inneburit en utmaning då utbildningen inför utsändande fått ske på distans i stället för som tidigare på plats i Domstolsverkets lokaler. Pandemin har även utgjort en utmaning för arbetet med kvinnor, fred och säkerhet på plats i insatserna, precis som för övrigt arbete där. En utmaning/lärdom är att arbetet med just genusfrågor riskerar att nedprioriteras när arbetet överlag är svårare att bedriva till följd av pandemin.

Den workshop där nätverket för kvinnliga advokater i Palestina lanserades försenades och fick delvis hållas per videolänk, till följd av pandemin, med de utmaningar det innebär i form av bl.a. kommunikationssvårigheter. En annan mer ständigt utmaning är att utsänd personal byts ut och att det sällan är så att de utsända går bredvid varandra. Av naturliga anledningar sker därför inte någon överlämning av kunskap och erfarenhet.

FBA (4.4)

Under 2020 har FBA i stor utsträckning bidragit till målet om ett stärkt genusperspektiv och expertis i arbetet för fred och säkerhet, genom att bl.a. sända ut en relativt jämn andel kvinnor och män till internationella fredsinatser vilket därmed bidrar till en jämnare könsfördelning i insatserna. Myndigheten har också sekunderat personal till de nyckelpositioner som har störst möjlighet att påverka jämställdhetsarbetet i insatserna, genomfört riktade utbildningar avseende jämställdhetsintegrering inom FN och EU:s fredsinatser samt fördelat bidrag till forskning om kvinnor, fred och säkerhet. FBA:s egen struktur för genusfokalpunkter (GFP) har också förvaltats och utvecklats under 2020. Medarbetare i GFP-nätverket har under året reflekterat över myndighetens jämställdhetsarbete och två internutbildningar i jämställdhetsintegrering har genomförts. Ett nytt grepp togs också under året för att få cheferna i GFP-nätverket att reflektera över uppnådda resultat enligt föregående års NAP-rapport, i syfte att föda in möjliga inriktningselement för ett utvecklat jämställdhetsarbete i myndighetens övergripande styrning. Dessa diskussioner föranledde inte någon förändring i myndighetens styrmodell, men det finns många andra utvecklingsspår att ta vidare för fortsatt institutionalisering av jämställdhetsarbetet genom organisationsutveckling och regelstyrning (i form av policy och andra styrdokument). FBA ser t.ex. behov av att satsa på obligatorisk internutbildning, ökad systematik i introduktionssamtal och s.k. prestations- och utvecklingssamtal samt arbete med planer och checklistor.

Förändringsteori med exempel från den digitala omställningen och utvecklingen av FBA:s globala kurs för jämställdhetsrådgivare

Under 2020 gjorde FBA om sin veckolånga kurs för jämställdhetsrådgivare till ett digitalt program över 12 veckor. Kursen riktar sig till personer med en formell roll att främja arbetet med jämställdhet i allmänhet och jämställdhetsintegrering i synnerhet. Utgångspunkten är att jämställdhetsrådgivaren är central för att stärka

arbetet med att institutionalisera jämställdhetsintegrering, men att det ofta saknas tydlig riktning för hur detta ska gå till. Utbildningsprogrammet fokuserar därför på centrala verktyg och färdigheter i arbetet med jämställdhetsintegrering. Genom att lära sig använda dessa verktyg och färdigheter förväntas deltagarna stärka sin samlade kapacitet att främja arbetet med jämställdhetsintegrering i sina respektive organisationer, vilket i sin tur förväntas bidra till att arbetet med jämställdhetsintegrering institutionaliseras och därmed även organisationernas arbete för jämställdhet inom fred och säkerhet. Den omedelbara utvärderingen efter avslutad kurs visar att 53 procent av deltagarna menar att kursen redan har bidragit till synbar institutionell förändring.

Analys av positiva resultat med exempel från FBA:s kapacitetsutvecklande och rådgivande stöd för jämställdhetsarbete i internationella fredsinsatser

FBA arbetar kontinuerligt med att stödja internationella fredsinsatser att institutionalisera arbetet med jämställdhet. Ett exempel är stödet till EU:s polis- och rättstatsinsats i Ramallah, EUPOL COPPS Palestina. FBA har tillsammans med insatsens jämställdhetsrådgivare utbildat ledningsgruppen och aktiverat ett nätverk av genusfokalpunkter (GFP:s). 2020 påbörjades coaching av tre linjechefer från de operativa enheterna. Cheferna har haft möten med sina GFP:s för att diskutera prioriteringar och konkreta steg framåt. De har lyssnat in sina GFP:s samtidigt som de har kommunicerat enhetens prioriteringar och ambitionsnivå. De har givit sina GFP:s tydliga uppgifter och säkerställt att dessa följs upp. Samtidigt har coachningssessionerna möjliggjort regelbunden kommunikation mellan linjecheferna och insatsens jämställdhetsrådgivare om hur det bredare arbetet ska samordnas och tas vidare. Detta har givit arbetet ny styrning och riktning, som bara cheferna kan ge. Trots att processen har gett en rad konkreta verktyg är det inte lätt att åstadkomma verklig förändring av arbetsprocesser. Samarbetet har dock god chans att generera en rad konkreta exempel på hur chefer i en fredsinsats kan arbeta för att institutionalisera jämställdhetsintegrering.

Analys av utmaningar och lärdomar med exempel från FBA:s stöd till implementeringen av FN:s 'Gender Parity' strategi

FBA:s stöd till genomförandet av FN avdelningarna DPPA och DPO:s strategi för könsbalans 'Gender Parity Strategy', visar på vikten av uthållighet och att arbeta långsiktigt. Efter flera års samarbete, då FBA framför allt har bidragit med enskilda utbildningssessioner i kognitiv bias och jämställdhet, har myndigheten under 2020 utarbetat ett utbildningsprogram för en grupp höga chefer. Programmet, som börjar genomföras i januari 2021, fokuserar på metoder och sätt att leda för jämställdhet och utgör ett sätt att operationalisera FBA:s nya "gender responsive leadership"-koncept. Myndigheten har länge förespråkade vikten av en utbildningsprocess över tid för att nå förändring men FN har inte ansett att de organisatoriska förutsättningarna för en större insats var på plats. Det faktum att FBA nu genomför ett breddat och längre program för en grupp seniora chefer inom FN visar att även mindre insatser över tid kan skapa momentum och lägga grunden för ett mer djupgående samarbete. Erfarenheterna från digitala utbildningsinsatser under 2020 har också möjliggjort för att hela utbildningsprogrammet genomförs digitalt, något som inte hade varit möjligt i början av 2020.

Försvarshögskolan (4.4)

Förändringsteori

För att nå målet om ett stärkt genusperspektiv och expertis i arbetet för fred och säkerhet krävs metodiskt och långsiktigt arbete. Dels är det fråga om ett systematiskt arbete i att föra in perspektiven i den forskning och den utbildning som bedrivs, dels är det fråga om ett aktivt arbete för likabehandling av Försvarshögskolans studerande och anställda. Försvarshögskolans roll inom forskning och utbildning inom området är central och det är därför mycket positivt att lärosätet under 2020 har anställt en biträdande lektor samt vidareutvecklat forskningsområdet på temat kvinnor, fred och säkerhet. Genom att etablera och fortsätta utveckla en forskningsmiljö inriktad mot kvinnor, fred och säkerhet skapas förutsättningar för stärkt forskningsanknytning till området inom Försvarshögskolans befintliga utbildningar. Forskningsmiljön kan även bidra till att upparbeta ny kunskap om svenska förhållanden och svenska myndigheters arbete inom området, inte minst inom ledarskap. Att arbetet för kvinnor, fred och säkerhet sker med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet är en förutsättning för strategins möjlighet till måluppfyllelse. Stärkt forskningsanknytning av arbetet med kvinnor, fred och säkerhet bedöms ge en stabilare grund för det arbete som handlingsplanens övriga myndigheter bedriver. Under 2020 har även lokala forskningsmedel tilldelats projekt med koppling till jämställdhet och FN:s resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet.

I relation till ledarskap är även Försvärshögskolans likabehandlingsarbete viktigt att poängtera. Likabehandlingsarbetet riktat mot studerande och anställda syftar till att ge en verksamhet präglad av jämställdhet och lika villkor. Arbetet utförs systematiskt, i enlighet med diskrimineringslagens krav, och inriktas mot att förebygga och förhindra kränkningar och trakasserier samt identifiera och motverka strukturella hinder i verksamheten. I det sistnämnda är högskolans handlingsplan för jämställdhetsintegrering ett viktigt verktyg. Genom att erbjuda en pedagogisk och professionell miljö som aktivt arbetar för att motverka diskriminering visar Försvärshögskolan hur teori och praktik behöver samverka inom aktuella områden. För ett trovärdigt och framgångsrikt arbete inom kvinnor, fred och säkerhet krävs att de individer och organisationer som arbetar för fred och att förebygga konflikter också lever upp till strategins målsättningar.

Analys av positiva resultat med exempel

Forskning och utbildning karaktäriseras av långa processer där den direkta effekten av förändrade arbetsätt eller forskningsresultat inte omedelbart kan påvisas. En förändring inom utbildningsprogram kräver i regel flera år för att implementeras och utvärderas. Likaså är den praktiska "nyttan" av forskningsprojekt inte alltid omedelbart uppenbar. Forskning om ett fenomen kräver i regel flera och omfattande analyser för att resultaten ska kunna omsättas i policy och praktik. Den aktuella satsningen i syfte att etablera en forskningsmiljö inom området kvinnor, fred och säkerhet kommer att löpa över flera år.

Försvärshögskolans arbete för jämställdhet och likabehandling utvärderas inom ramen för det systematiska likabehandlingsarbetet genom regelbundna enkätstudier riktade till studerande och personal. Den generella studiemiljön för studerande är god men utmaningar kvarstår och högskolan behöver arbeta fortsatt och kontinuerligt mot sexuella trakasserier och andra former av kränkningar inom verksamheten. Försvärshögskolan fortsätter att ge kunskapshöjande insatser om skydd mot diskriminering, jämställd studiemiljö och genusperspektiv i ämnesområden inom ramen för planerad undervisning och verksamhet.

Analys av utmaningar och lärdomar

Utmaningar förknippade med årets verksamhet har främst rört studiesociala aspekter utifrån frågor om jämställd studiemiljö fri från sexuella trakasserier och andra former av kränkningar och framtagandet av en ny handläggningsordning vid förekomsten av diskrimineringar. Kommande utmaningar bedöms vara fortsatt utveckling av forskningsområdet och en mer permanent etablering av detta i verksamheten. Försvärshögskolans ledning har en viktig roll genom att tydligt legitimera vikten av forskningsområdet. Övriga myndigheter som omfattas av handlingsplanen har en avgörande roll i att efterfråga utbildning och forskning och att bjuda in till forskning av den egna verksamheten.

Försvärsmakten (4.4)

Förändringsteori

Försvärsmakten har ett långsiktigt arbete inom målområde 4.4. Försvärsmaktens erfarenhet är att förändringsledning avseende normer och organisationsutveckling av myndigheten kräver ledningsdriv, tydliga mandat till utförare, uppföljning samt resurser. Ledningens engagemang, forskning och studier, ständiga förbättringar avseende styrning och uppföljning, verktyg i form av utbildning, checklistor eller sakkunnigt stöd, skapar organisatoriska förutsättningar för Försvärsmaktens direkta bidrag till implementering av Res 1325.

Analys av positiva resultat med exempel

ÖBs och andra högre chefers ledarskap har skapat förutsättningar för att driva arbetet framåt. I revideringen av Försvärsmaktens strategiska inriktning synliggörs arbete som bidrar till politiska strävanden avseende kvinnor, fred och säkerhet. Baserat på fastställd styrning i Försvärsmaktens verksamhetsplan 2020 så har konceptualisering, ambitions- och målsättningsarbete påbörjats under 2020 och förankring har skett gentemot högre ledarskap. Ett flertal chefer som genomgår Gender Coach Programmet har under 2020 genomfört arbete inom sitt ansvarsområde. Detta har tagit sig uttryck i riktade styrningar till underställda chefer att analysera sin verksamhet utifrån jämställdhetsperspektiv för att synliggöra vad som redan görs avseende att implementera Res 1325 samt vilka utvecklingsområden som finns. Försvärsmakten börjar komma till en punkt där de förutsättningsskapande åtgärderna, såsom ledningens stöd och etablering av utbildningscentra, behöver vidmakthållas och kvalitetssäkras snarare än upprättas.

Analys av utmaningar och lärdomar

För att få jämställdhetsområdet att hänga samman krävs forskning, erfarenhetsåterföring till verksamheten, strategisk inriktning, uppföljning samt övning. Jämställdhetsområdet skulle tjäna på att uttryckas i förmågetermer som knyts till övergripande myndighetsmål, och i ett nästa led ska den förmågan vidmakthållas. Förmågebeskrivning, målsättning och empiri samt erfarenhet behöver ligga som grund för myndighetens förmåga att hantera främst deltagande- och skyddsaspekter i enlighet med Res 1325. Arbete är påbörjat och bygger bl a på ovan nämnda forskningskartläggning av evidens kring hur kön och konflikt samverkar i västerländsk kontext, 1325-erfarenhetsanalysen från internationell insats samt den tredje kartläggningen avseende förmåga till befolkningscentrerad ansats vid hantering av civilläge i övning eller operationsplanering. Syftet är att på militärstrategisk nivå att skapa en gemensam målbild för fortsatt nedbrytning av Res 1325 på bredden. Utbildning i "Fördjupad civillägesbedömning" behöver kvalitetssäkras och analys kring eventuell uppskalning ske. Försvarsmakten har under 2020 identifierat harmoniseringsbehov avseende omhändertagandet av uppdrag inom Hållbarhet, Jämställdhetsintegrering i myndigheter samt Kvinnor, fred och säkerhetsagendan.

Kriminalvården (4.4)

Förändringsteori

Kriminalvården har under flera år arbetat med att öka antalet kvinnor i resursbasen för att kunna utöka andelen utsända kvinnor. Det i kombination med att utvecklingen i Somalia har lett till att det av säkerhetsskäl gått att sekondera både män och kvinnor, vilket har lett till en större andel kvinnor.

Kustbevakningen (4.4)

Förändringsteori

Kustbevakningen har inget utpekat ansvar inom fredsfrämjande insatser men är en av de myndigheter som deltar i arbetet med Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016 – 2020. Kustbevakningen har valt att fokusera arbetet inom myndighetens uppdrag inom Europeiska unionens operativa samarbete för förvaltningen av Schengenområdets yttre gränser.

I arbetet inom Europeiska unionens operativa samarbete för förvaltningen av Schengenområdets yttre gränser deltar Kustbevakningen i operationer som koordineras av European border and coast guard agency, FRONTEX. Syftet med deltagandet är gränsövervakning vid EU's yttre gränser och omhändertagande av flyktingar som kommer till den gemensamma gränsen. Under 2020 har myndigheten deltagit i flera operationer, med övervakningsflyg och övervakningsfartyg.

Under deltagandet lägger myndigheten stor fokus på omhändertagandet av flyktingar och arbetar för att säkerställa deras rätt att få eventuell asylsökning prövad.

Analys av positiva resultat med exempel

Kustbevakningen har under deltagande i operationer koordinerade av FRONTEX på Medelhavet identifierat situationer som kan ha bedömts som överträdelser av mänskliga rättigheter. Varje sådant fall har rapporterats till värdlandet för respektive operation och till FRONTEX och flera av dem har lett till utredningar där Kustbevakningen, tillsammans med Polismyndigheten och Justitiedepartementet, har deltagit för att säkerställa att rapporteringsrutiner fungerar och att alla rapporterade fall utreds.

Analys av utmaningar och lärdomar

All personal som deltar i en operation får utbildning i frågor som rör mänskliga rättigheter, med ett särskilt fokus på frågor som berörs i arbetet med Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016 - 2020.

En lärdom från 2020 är att ytterligare förberedelser behövs inom de här frågorna. Bl.a. behöver de i ledande befattningar ha ytterligare kunskap och ett utökat stöd för att hantera rapporter och utredningar avseende eventuella överträdelser av mänskliga rättigheter.

Kustbevakningen har påbörjat ett arbete med att utveckla de missionsförberedande utbildningarna så att de ska innehålla mer utbildning inom mänskliga rättigheter och kvinnor, fred och säkerhet. Det här arbetet kommer att göras i samverkan med andra myndigheter som har större erfarenhet inom internationell krishantering.

MSB (4.4)

Förändringsteori

MSB arbetar utifrån ambitionen att öka andelen kvinnor i resursbasen och andelen kvinnor som deltar i insats; andelen kvinnor på insats ska minst motsvara andelen kvinnor i resursbasen. Myndighetens verksamhetsområden har traditionellt setts som maskulina eller mansdominerade, både avseende representation och normer för hur verksamheten bedrivs. En jämn könsfördelning knyter an till resolution 1325:s princip om likvärdigt deltagande och inflytande. Det förväntas även leda till en breddad kompetensbas och därmed bättre kvalitet i insatsverksamheten.

TFÖ 2020: Jämställdhetsperspektivet är en viktig komponent för att kunna värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt förmågan att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter vid höjd beredskap och ytterst krig. Genom att integrera perspektivet i en övning uppstår lärande och diskussion, med syfte att praktiskt tillämpa perspektivet i de verksamheter som övas.

Analys av positiva resultat med exempel

Vi fortsätter att nominera kvinnor och använder oss av positiv särbehandling vid likvärdiga meriter. Vi lyfter kvinnor till strategiska positioner, gärna på chefsnivå, vilket vi sett ge positiva resultat för såväl verksamhet som för att öka andelen kvinnor i stort. Inom den humanitära verksamheten ligger fokus på traditionellt mansdominerade sektorer såsom bygg, IT och logistik. Till exempel har en särskild satsning för att öka antalet kvinnor på strategiskt ledande positioner inom resiliensinsatser resulterat i att två av fyra tillsatta teamleader-tjänster gått till kvinnor. Resultatet kunde uppnås genom proaktivt arbete med annonsering, samt positiv särbehandling av kvinnor i urvalet, i såväl till tjänstetillsättning som till kompetensutveckling.

Trots osäkerheten kring genomförandet och att stora delar av övningen har ställts in på grund av coronapandemin så är bedömningen att integrerandet av jämställdhetsperspektivet i själva planeringsprocessen har bidragit till lärande och en ny förståelse för perspektivets relevans bland de deltagande aktörerna. Utöver det har arbetet konkretiserat vad ett jämställdhetsperspektiv kan innebära i typiska arbetsmoment, så som hemställan om lägesbild, vilket är en förutsättning för att vidta åtgärder som beaktar kvinnors och mäns olika förutsättningar och utsatthet.

Analys av utmaningar och lärdomar

Den totala andelen kvinnor registrerade i resursbasen ligger kvar på 34 %, samma som föregående år. Av de som nyregistrerats till resursbasen under 2020, och som inte har funnits med i insatsverksamheten sedan tidigare, är 31 % kvinnor. Utfallet motsvarar inte målsättningen. En förklaring till den låga siffran är att den största nyregistreringsinsatsen under året skett inom FSOL Räddningstjänst, där rekryteringsunderlaget generellt sett på arbetsmarknaden är snedfördelat, till nackdel för andel kvinnor. Utfallet från den nyregistreringen är 17 % kvinnor, vilket bedöms som ett gott resultat givet förutsättningarna.

TFÖ bedöms vara den första totalförsvärsövningen globalt där ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i alla väsentliga delar. En given utmaning är därför att perspektivet upplevs som nytt och att det finns ett kunskapsgap hos många av aktörerna. Med detta beaktat så har samtidigt perspektivet getts utrymme i termer av tid, synlighet och resurser i den centrala planeringen och har i det stora hela tagits emot som en given del av planeringen bland andra frågor.

Polismyndigheten (4.4)

Förändringsteori

Polismyndigheten har genom sitt mångåriga internationella utvecklingssamarbete sett vikten av att involvera och övertyga potentiella förändringsaktörer på ledarskapspositioner för att nå framgång i arbetet med kvinnor, fred och säkerhet. En engagerad och kunnig ledning är ofta en förutsättning för att kunna integrera ett jämställdhetsperspektiv, i synnerhet i de linjeorganisationer som Polismyndigheten ofta samarbetar med. De utvecklingssamarbeten som har ett specifikt fokus på jämställdhet innehåller således ofta kapacitetsbyggande element på området riktade mot ledarskapsnivån inom polisorganisationer och inrikesministerier. De består dessutom ofta av stöd i framtagande av relevant styrning, policies och handlingsplaner för att kunna omsätta engagemang i konkret handling.

Analys av positiva resultat med exempel

Det identifierade behovet av att engagera och höja kunskapen inom den strategiska ledningsnivån avspeglas i det så kallade gendercoachprogram som Polismyndigheten bedriver i Serbien. Programmet är baserat på den svenska förlagan och är nu inne på sin tredje omgång. Polismyndigheten samarrangerade i början av 2020 ett gemensamt Sverige-besök för deltagarna i den andra upplagan av det serbiska gendercoachprogrammet och moldaviska polischefer som deltar i Polismyndighetens utvecklingssamarbete i Moldavien. Besökets olika programpunkter fokuserade både på vikten av att arbeta med jämställdhetsintegrering ur ett rättighetsperspektiv och ur ett effektivitetsperspektiv. Svenska polischefer delgav sina erfarenheter av hur en mer jämställd polisorganisation har bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Besöket syftade bland annat till att ge de serbiska gendercoachdeltagarna inspiration i arbetet med de individuella handlingsplaner som de har tagit fram som en del av programmet. Även den moldaviska delegationen skulle ha haft ett uppföljande moment i Moldavien som tyvärr behövde ställas in på grund av covid-19-pandemin. Även i samarbetet med colombiansk polis har Polismyndigheten inriktat en del av jämställdhetskomponenten på att engagera den högsta polisledningen i arbetet med jämställdhetsrelaterade frågor. Den svenska projektledaren har arbetat med att föra upp jämställdhetsfrågorna på strategisk nivå och med hjälp av svenska polischefer erbjudit colombianska chefer mentorering och rådgivning i detta arbete. Arbetet har resulterat i att colombiansk polis har inrättat en jämställdhetskomponent bestående av höga chefer inom dess råd för mänskliga rättigheter.

Analys av utmaningar och lärdomar

En utmaning kopplat till den insatsförberedande utbildning som ges till personal som Polismyndigheten sänder ut för utlandsuppdrag är att lyckas anpassa den för det specifika uppdrag som väntar den individuella utsända. Den personal som sänds ut från myndigheten till FN-, EU- och Osse-insatser kan få vitt skilda uppdrag inom ramen för insatsens mandat. Polismyndigheten har därför valt att komplettera den bredare insatsförberedande kursen IPOC med mer specifik insatsinformation om hur den utsända kan arbeta med kvinnor, fred och säkerhetsagendan inom ramen för sin specifika insats och roll. Denna insatsinformation ges i nära anslutning till avresan från Sverige. De medarbetare som deltar i FN-insatser vet dock sällan vilken roll de kommer att få innan de är på plats i insatsområdet, något som gör det betydligt svårare att anpassa utbildningen till det specifika uppdraget.

Sida (4.4)

Förändringsteori

I alla Sidas insatser för att bygga fredliga samhällen är jämställdhet en central del. Som beskrivits under övriga målområden har Sida bidragit aktivt till att genomföra den svenska nationella handlingsplanen genom att **integrera jämställdhet** i konfliktkontexter och **genom direkta stöd till insatser** för att stärka kvinnors meningsfulla deltagande och inflytande i fredsprocesser och konfliktförebyggande, samt skydd av kvinnor och flickor från alla typer av våld i samband med och efter väpnad konflikt. I detta arbete är den samverkande **politiska dialogen** en viktig förutsättning för positiva resultat och förändring.

Analys av positiva resultat med exempel

Det framgår tydligt att Sida på landnivå i så gott som samtliga fokusländer har ett starkt ledarskap och jämställdhetsprofil gentemot regeringar och andra givare. Främst drivs detta arbete tillsammans med UD men även med andra svenska aktörer som FBA, Försvarsmakten och Polisen, så som i **Mali, Liberia, Somalia, DRK, Irak, Afghanistan, Ukraina** och **Colombia**. Arbetet med jämställdhet genomsyrar både fokus i portföljerna, i den politiska dialogen och i koordinering och samordning. I många fall är Sida med i, eller som i **DRK** leder, givargrupper kring jämställdhet och i vissa fall i särskilda arbetsgrupper kring kvinnor, fred och säkerhet, som i exempelvis Mali. I Mali leder dessutom Sverige sedan 2020, tillsammans med UN Women, en dialoggrupp som verkar för att horisontellt integrera jämställdhetsfrågan oavsett sektor. Sverige tog inom ramen för detta arbete initiativ till en skrivelse till maliska regeringen i samband med utnämmandet av ledamöter till övergångsparlamentet med uppmaning att efterleva lagen om som säger att 30% av utnämningarna i offentliga organ ska tillsättas med kvinnor. Skrivelsen undertecknades av ett flertal givarländer.¹⁴⁹

Sidas arbete inom verksamheten för fred och säkerhet sker via systematisk jämställdhetsintegrering. **Sidas plan för jämställdhetsintegrering antogs 2016** och har som övergripande mål att svenskt utvecklingsamarbete har genomslag vad gäller jämställdhet, är uppföljningsbart och fokuserar på resultat, och att Sida präglas av en jämställd, öppen och inkluderande organisations- och ledarkultur. Planen för jämställdhetsintegrering har möjliggjort ett större fokus på jämställdhetsfrågorna, en förbättrad dialog om jämställdhet, utökat metod- och rådgivarstöd i bland annat strategirapporteringen, stärkta interna rutiner och bättre kunskap, tydligare styrning samt ökade medel för insatser med jämställdhet som huvudsyfte. **En ny plan antogs 2020** för att gälla 2021-23 där kvinnor, fred och säkerhet har fått en tydligare plats och synlighet. I tillägg har **konfliktperspektivet** på senare år fått en tydligare roll i Sidas vision och interna Verksamhetsplan och därmed bidragit till att säkerställa ett bredare genomslag både i Sidas processer och för partners i att integrera konfliktkänslighet i gränssnittet mot andra tematiska områden som till exempel jämställdhet, vilket stärker kopplingen till kvinnor, fred och säkerhetsagendan.

Endast en strategi med relevans för handlingsplanen har tillkommit under 2020 med ett tydligt uttalat mål för att stärka förutsättningar för främst palestinska nyckelaktörer, med särskilt fokus på kvinnor och unga, att bidra till inkluderande fredsbyggande processer. Detta stärker arbetet mot genomförandet av resolutionerna om kvinnor, fred och säkerhet på svensk policynivå under 2020. Men under resultatperioden har strategirapporteringen i handlingsplanens fokusländer refererat till genomförande av kvinnor, fred och säkerhetsagendan, så som i **Bosnien och Hercegovina, Mali, Palestina, Irak, Somalia, Colombia** och **Myanmar**. Under resultatperioden har en rad nya och utökade avtal slutits med samarbetspartners för att främja kvinnor, fred och säkerhet och portföljen ökar både avseende volym och antal insatser. I vissa fall har även extra öronmärkta medel för jämställdhetsintegrering tillförts några av Sidas större strategiska globala partners¹⁵⁰ vilket lett till stärkt kompetens för att arbeta mer systematiskt och integrerat med kvinnor fred och säkerhet.

Kompetensutveckling och gemensamt lärande sker dels genom utbildning, dels genom de tematiska nätverken inom Sida. Sida saknar specifik ämnesföreträdare för kvinnor fred och säkerhet vilket begränsat möjligheterna till rådgivning till ambassader eller utveckling av intern kompetens. Det finns en handläggare/fokuspunkt för frågorna globalt vilken verkar i nära samarbete med verksföreträdaren för Fred och Säkerhet. Sida deltar regelbundet i samarbetsytor mellan svenska myndigheter och UD för att stärka lärande och kunskapsdelning om kvinnor, fred och säkerhet. Kvinnor, fred och säkerhet är delvis integrerat i Sidas internutbildningar inom både jämställdhet och fred och säkerhet. Sidas metod för **multidimensionell**

¹⁴⁹ Strategirapport Mali 2021

¹⁵⁰ Conciliation Resources, International Alert

fattigdomsanalys bidrar till ett stärkt jämställdhetsperspektiv tillsammans med konflikt och mänsklig säkerhet och att detta finns tydligt integrerat i det konceptuella ramverket och tillhörande metodstöd för Sida, vilket framöver kommer kunna bidra till ökat genomslag för att integrera handlingsplanens målområden i verksamheten.

Under resultatperioderna 2018-2020 noteras att det under flera landstrategier har tagits fram olika typer av studier med fokus på **maskulinitetsnormer** (under resultat 4.2) och en öppenhet att försöka öka programmeringen kring dessa frågor för att tydligare fokusera på att bryta normer och underliggande orsaker som bromsar framgång för agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

Analys av utmaningar och lärdomar

Den svenska handlingsplanen för genomförande av kvinnor, fred och säkerhet visar på framsteg trots mycket svåra konfliktkontexter för genomförande. Handlingsplanen är inte ett styrande dokument för Sida och inte ett direkt verktyg för insatsbedömning och portföljanalys, något som begränsar genomslaget på helheten av handlingsplanen både på global, regional och landnivå. Generellt är handlingsplanens mål bredare och mer omfattande än det som inkluderas i strategierna. Tematiska mål som relaterar till konfliktförebyggande är mest representerade, som att stärka kvinnors rättigheter, politiska representation, kvinnors ekonomiska egenmakt och att inkludera kvinnor i statsbyggande. Kvinnor är oftare kopplade till mål som syftar till att stärka skydd mot genusbaserat våld än till kvinnors aktörskap och deltagande. I de länder/kontexter där det finns strategier som tydligt lyfter resultatmål för resolutionerna om kvinnor, fred och säkerhet och som ligger i linje med den svenska handlingsplanen finns bättre förutsättningar att leverera resultat som stärker handlingsplanens implementering. En starkare koppling och referens mellan handlingsplanen och landstrategier skulle dessutom ge distinktare fokus på den bredare kvinnor, fred och säkerhetsagendan, där jämställdhets- och rättighetsperspektivet till högre grad kan genomsyra övriga målområden, samt öka fokus på kvinnors roll och deltagande i fredsfrämjande och konfliktförebyggande processer.

Fortsatt finns utmaningar kring genomförande och uppföljning av kvinnor, fred och säkerhetsagendan och handlingsplanen vilket kräver fortsatt utveckling av metodstöd, långsiktigt lärande, samarbete över avdelningsgränser och specifik konflikt och jämställdhetskompetens. Det kräver också fortsatta satsningar både finansiellt och i direkta personresurser. Genomförandet av handlingsplanen skulle kunna förstärkas genom en tydligare politisk styrning (det saknas exempelvis uppdrag i regleringsbrevet till Sida) när det gäller ansvar och ledarskap för agendan. Detta skulle också kunna bidra till att stärka Sidas förmåga att kunna svara upp mot den stora efterfrågan på kunskap och representation inom området, både internt och externt.

Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI (4.4)

Förändringsteori

Utgångspunkten för arbetet har fortsatt varit att integrera jämställdhetsperspektivet och agendan för Kvinnor, fred och säkerhet i FOI:s centrala processer såsom verksamhetsplanering, projektprocessen (forskningsuppdragen) samt FOI:s arbete med likabehandling. FOI vill använda befintliga strukturer för integrering så långt det är möjligt. Statistik utgör ett viktigt underlag för att följa upp hur verksamheten utvecklas, t.ex. vad gäller könsfördelning. Information och utbildning om jämställdhetsperspektivet i verksamheten lägger basen för att möjliggöra en integrering och behöver ske kontinuerligt för att möta förändringar i personalstyrkan och roller. Syftet med att beakta ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten är att producera samhällsrelevant forskning av hög kvalitet (där kvinnors och mäns, flickor och pojkars villkor beaktas när så är relevant) men även att bidra till att främja jämställdhet i samhället.

Förväntade framsteg på kort sikt är att en struktur för inriktning och uppföljning av verksamheten etableras, och på lång sikt att kunskap om jämställdhet samt Kvinnor, fred och säkerhet blir etablerad, och kommer att beaktas i den interna verksamheten såväl som vid dialoger med uppdragsgivare och vid genomförande av externa uppdragsverksamheten.

Analys av positiva resultat med exempel

Under 2020 har arbetet fortsatt med att implementera jämställdhetsperspektivet och agendan för Kvinnor, fred och säkerhet i verksamhetsplan och handlingsplaner. Det har inneburit ett mer strukturerat arbete med

att beakta jämställdhetsperspektivet, i FOI:s interna verksamhet såväl som i uppdragsverksamheten, genom att konkreta aktiviteter identifierats och följts upp. Könrelaterad statistik följs upp för att ge underlag för behov av kommande åtgärder. När det gäller rekrytering har t.ex. ett fortsatt arbete med att öka kvinnors intresse för FOI:s verksamhet skett. Projektprocessen är en av FOI:s huvudprocesser enligt vilken alla uppdragsprojekt bedrivs och berör alla forskare på FOI. Under året har krav införts på att redovisa i projektplanerna huruvida jämställdhetsperspektivet är relevantt att beakta i forskningsverksamhetens innehåll. Att nyttja befintliga strukturer för integrering av jämställdhetsperspektivet har varit en förutsättning för de resultat som uppnåtts.

Analys av utmaningar och lärdomar

FOI är en uppdragsfinansierad myndighet och uppdragsvolymens omfattning inom området Kvinnor, fred och säkerhet är direkt kopplat till FOI:s förmåga att bibehålla och utveckla relevant kompetens. Beroendet av att uppdrag läggs på myndigheten påverkar därmed FOI:s möjlighet att bidra till att delmål 4.7, stödja och genomföra evidensbaserade studier och forskning, uppfylls. Under de senaste åren har uppdragsvolymen av projekt med fokus på området kvinnor, fred och säkerhet fluktuerat och bestod under 2020 av tre uppdrag om sammanlagt 1.423.000 kr.

FOI:s utgångspunkt är att beakta kvinnor och mäns villkor i all verksamhet där så är relevant då det höjer kvaliteten i våra uppdrag. För att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i den uppdragsfinansierade forsknings- och studieverksamheten behövs medvetenhet och förståelse för hur forskningsprocessens olika delar påverkas av våra egna och omgivningens föreställningar/fördomar om kvinnors och mäns villkor. En utmaning är att vidmakthålla ett aktivt medvetet ställningstagande avseende huruvida kvinnor och mäns villkor är relevanta att beakta i forskningsverksamheten, inte minst mot bakgrund av att merparten av FOI:s uppdrag innehållsmässigt inte studerar människor eller något som används av eller baseras på människor och deras aktiviteter.

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna (4.4)

Förändringsteori

Genom ett tydligt ägandeskap hos den högsta ledningen drivs agendan för kvinnor, fred och säkerhet framåt genom att handlingsplanen omsätts i praktiken och att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all verksamhet inom Regeringskansliet. Detta innebär att agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska integreras i all verksamhet avseende fredsbyggande och konfliktförebyggande arbete, och kan därför inte betraktas som ett sidospår i utrikesförvaltningens aktiviteter.

Analys av positiva resultat med exempel

Sverige har under 2020 arrangerat en serie högnivåsamtal om ledarskap och WPS under pandemin. Regeringen genomförde en rad högnivådiskussioner om ledarskap och WPS under Covid-19-pandemin. Utrikesminister Ann Linde bjöd in ministerkollegor från utvalda länder runt om i världen samt företrädare för internationella institutioner och representanter från civilsamhället för att diskutera åtgärder som ska vidtas för att säkerställa genomförandet av WPS. Dessa möten hölls i maj 2020, då Covid-19-pandemin hade börjat göra avtryck på kvinnors deltagande i fredsprocesser, och i september inför FN:s generalförsamling och 1325-årsjubileet. Mellan dessa evenemang stod Sverige också värd för ett möte med FN-ambassadörer från samma länder för att ytterligare diskutera hur WPS-ledarskap kan genomföras i det dagliga arbetet. Evenemangsserien organiserades i samarbete med International Peace Institut (IPI).

Deltagarna vid ledarskapsdiskussionerna betonade den transformativa potentialen hos fredsinsatser under Covid-19-pandemin, inklusive behovet av strukturella förändringar för att säkerställa att en "återgång till det normala" inte innebär en återgång till utanförskap. Deltagarna föreslog också ett antal sätt på vilka stater kan stödja kvinnors deltagande i fredsinsatser, bland annat genom stöd till kvinnors politiska och ekonomiska engagemang, politiskt och ekonomiskt stöd till kvinnoorganisationer och kvinnors deltagande i förhandlingar om eldupphör och fred, politiska övergångar, fredsavtal och krishantering. Deltagarna betonade vidare vikten av att mellanstatliga processer, inklusive FN:s säkerhetsråd, ger kvinnliga företrädare för organisationer i det civila samhället möjlighet att informera dem och att se till att dessa genomgångar följs upp. Deltagarna betonade att 20-årsdagen av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) måste markeras med ett tydligt åtagande att genomföra och driva på kvinnors roll i freds- och säkerhetsarbetet på alla nivåer och

uppmuntrade det internationella samfundet att upprätthålla ambitionen och strävan från detta jubileumsår till 2021 och därefter.

Sverige har drivit på arbetet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) inklusive genom att svara upp mot OSSE:s intresse för nätverk av kvinnliga medlare samt lägga grunden för att OSSE ska kunna genomföra utbildning i jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet för sin högsta ledning efter svensk Gender Coach-modell. Inför Sveriges ordförandeskap i OSSE 2021 har grunden lagts för att kunna driva på i frågor om kvinnor, fred och säkerhet.

Sverige främjar inkluderande fredsprocesser och utveckling genom att arrangera det årliga Stockholm Forum on Peace and Development. Under 2020 integrerades WPS i flera sessioner och en högnivådialog under ledning av statssekreterare Per Olsson Fridh genomfördes.

Inför den öppna debatten om kvinnor, fred och säkerhet i FN:s säkerhetsråd i samband med 20-års jubileum av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 stod Sverige värd för flera möten. Ett möte med geografiskt fokus på Sudan leddes av statssekreterare Per Olsson Fridh och diskuterade hur kvinnor kan påverka lokalt efter transitionsprocessen och hur unga kvinnor kan få inflytande i politiska processer. Ett multi-stakeholder forum under ledning av utrikesminister Ann Linde fokuserade på hur civilsamhället kan påverka FN:s säkerhetsråd genom att bjuda in kvinnliga civilsamhällesbriefers som fick delge sin erfarenhet av att briefa rådet. Sverige deltog även aktivt i flera möten i paneler eller som deltagare. Sverige har även stått värd för ett regionalt möte tillsammans med Sydafrika och Namibia för att identifiera områden där genomförandet för kvinnor, fred och säkerhet behöver stärkas. I OSSE stod Sverige värd för ett möte som fokuserade på genomförandet av resolution 1325 och hur det kan stärkas i organisationen.

Sverige genomförde under 2020 en översynsworkshop samt en extern utvärdering av den tredje nationella handlingsplanen. Arbetsgruppen för handlingsplanen fortsatte att träffas virtuellt under pandemin.

Sverige stod även värd för ett nordiskt möte om kvinnliga medlingsnätverk.

Analys av utmaningar och lärdomar

Pandemin gjorde att möten skedde virtuellt istället för fysiskt, trots, eller tack vare, detta skedde en enorm mängd möten under 2020, inte minst i samband med 20-årsjubileet av resolution 1325. Möten där Sverige stod värd fick ett nytt format. T.ex. kunde inte ett större Multistakeholder Forum genomföras som tidigare år, men ett mindre och mer fokuserat möte som skedde virtuellt kunde genomföras och blev effektivt då många fler FN-ambassadörer deltog på grund av det korta och virtuella formatet.

Då det inte var någon fysisk delegation till den öppna debatten om kvinnor, fred och säkerhet i FN:s säkerhetsråd i New York bjöd utrikesministern in till ett panelsamtal med svenska aktörer, civilsamhälle liksom myndigheter, för att diskutera framgångar och utmaningar i genomförandet av resolutionen. Mötet live-sändes och frågor kunde ställas digitalt. Det virtuella formatet skapade ett större deltagande av svenska aktörer för en aktivitet kopplat till den öppna debatten.

En extern utvärdering av Sveriges innevarande handlingsplan genomfördes av Sweco. Utvärderingen lyfter att handlingsplanen bedöms vara ett viktigt dokument för arbetet med kvinnor, fred och säkerhet; att ansvarsfördelningen är tydligare än tidigare och att UD:s sammanhållande roll är viktig. Arbetsgruppen uppfattas som en framgång men dess syfte och roll behöver tydliggöras. Planen bidrar till legitimitet för WPS-arbetet för många myndigheter men det finns ett behov av att förtydliga synergi mellan handlingsplanen och angränsande områden, inklusive den feministiska utrikespolitiken. Handlingsplanen uppfattas som välskriven och lättförståelig men att målen är för många och för omfattande. Det finns också behov av att tydliggöra planens applicerbarhet på en nationell kontext.

Åklagarmyndigheten (4.4)

Åklagarmyndighetens möjlighet att sända ut ny personal inom civil krishantering har under 2020 påverkats av covid-19. Sedan pandemins utbrott har endast en ny åklagare stationerats i EU-mission. Denna åklagare genomgick SIDA:s kurs i kvinnor, fred och säkerhet år 2018. Två av de fyra övriga åklagare som varit utsända under året genomgick nedan nämnda skraddarsydda utbildning med föreläsare från FBA år 2019. De åklagare

som inte deltog i den skraddasydda utbildningen fick viss annan utbildning avseende kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för sin Pre-deployment training.

Samtliga åklagare i expertpoolen för utlandsuppdrag har hösten 2019 genomgått en för Åklagarmyndigheten skraddarsydd utbildning med föreläsare från FBA avseende kvinnor, fred och säkerhet. Syftet med utbildningen var att ge kapacitet och verktyg för att kunna applicera ett genusperspektiv i rollen som åklagare med särskilt fokus på insatsverksamhet. Förutom att informera om ramverket tog myndigheten tillsammans med utbildarna fram relevanta fallstudier med praktiska övningar anpassade efter den kontext som åklagare arbetar i inom utsändandeverksamheten.

Åklagarmyndighetens verksamhet inom *internationell civil krishantering* liksom verksamhet inom ramen för handlingsplanen har under 2020 påverkats av covid-19. Inget uppdrag har avbrutits i förtid men utsänd personal har under delar av året arbetat för sina respektive missioner från Sverige och möjligheterna till arbete inom ramen för handlingsplanen har påverkats. Myndigheten har under året haft utsänd personal i Ukraina och Palestina och de har inom ramen för handlingsplanen bidragit till följande.

- I Ukraina har svenska åklagare utsända till EUAM Ukraine bidragit till arbetet mot hatbrott. De har bl.a. medverkat i en workshop om mångfald, fördomar, intolerans och hatbrott, som fältkontoret i Lviv anordnat, där också fördomar och stereotyper på genderområdet behandlades. Svenska åklagare på missionens huvudkontor i Kiev har på internationella kvinnodagen medverkat i evenemang för studenter i syfte att lära dem mer om säkerhetssektorn och belysa den stereotypa bild som finns avseende genderfrågor gällande olika yrken inom sektorn samt öka kunskapen om att dessa yrken utförs av kvinnor lika väl som män.
- I Palestina har en svensk åklagare utsänd till EUPOL Copps, i samarbete med det palestinska advokatsamfundet, medverkat i ett projekt i syfte att starta ett nätverk för kvinnliga advokater i Palestina. Nätverket ska stödja kvinnliga advokaters utveckling för att få en mer jämställd representation av kvinnliga advokater i ledande positioner inom palestinska advokatsamfundet samt av kvinnliga jurister i rättsväsendet i stort. Vår utsända åklagare har även medverkat i ett samarbetsprojekt mellan det palestinska advokatsamfundet och UN Women om rätten till försvarare i de inledande faserna av en förundersökning. Projektet har ett särskilt fokus på rätten till försvarare för kvinnor och barn.

Inom *internationellt bistånd* deltar Åklagarmyndigheten i ett projekt med syfte att förstärka de mänskliga rättigheterna i ungdomsmål i Albanien. De grundläggande projekthandlingarna har under 2020 reviderats, varvid genderperspektivet har lyfts fram och ska finnas med i genomförandet av projektets samtliga aktiviteter. Könsegregerade data ska i största möjliga utsträckning utnyttjas vid den resultatbaserade rapporteringen.